

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

**Postavení zvolené destinace na trhu cestovního
ruchu v České republice**

Bc. Jana Rottenbergová

2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jana Rottenbergová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Postavení zvolené destinace na trhu cestovního ruchu v České republice

Název anglicky

The Chosen Destination Position on the Tourist Industry Market in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem diplomové práce je na základě zhodnocení současného stavu zvolené destinace a provedení analýzy aktuální nabídky zájezdů cestovních kanceláří na trhu cestovního ruchu v České republice, vytvořit vlastní návrhy poznávacích zájezdů pro konkrétní skupiny potenciálních klientů.

Metodika

Vytvoření teoretické části bude vycházet ze studia dostupné literatury, především odborných knih a dalších relevantních informačních zdrojů. Teoretická východiska budou zpracována na základě metody zkoumání dokumentů a prostřednictvím komparace a syntézy informací ze sekundárních zdrojů.

Následně bude zpracována praktická část práce, která bude vycházet z charakteristiky zvolené destinace a analýzy současného stavu nabídky na trhu cestovního ruchu v České republice. Jako hlavní metodologický nástroj bude aplikováno dotazníkové šetření, zjištěné výsledky budou vyhodnoceny a interpretovány. V závěru práce zpracovány vlastní návrhy poznávacích zájezdů za použití metody kalkulace.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

cestovní ruch, cestovní kancelář, destinace, služby, trh, zájezd

Doporučené zdroje informací

HESKOVÁ, Marie a kol. Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-948-3.

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí i světové konkurenci. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4209-0.

KOTÍKOVÁ, Halina. Nové trendy v nabídce cestovního ruchu. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4603-6.

PALATKOVÁ, Monika. Mezinárodní turismus. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4039-3.

RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. Cestovní ruch – podnikatelské principy a příležitosti v praxi. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.

ZELENKA, Josef. Marketing cestovního ruchu. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 9788086723952.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Miroslava Navrátilová

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 27. 3. 2017

Ing. Helena Čermáková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 3. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci „Postavení zvolené destinace na trhu cestovního ruchu v České republice“ vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce.

V Praze dne: 27.3.2017

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé diplomové práce Ing. Miroslavě Navrátilové za odborné vedení, ochotu, vstřícný přístup, konzultace a připomínky, které mi poskytla při zpracování této diplomové práce. A též děkuji své rodině, která mi byla po celou dobu oporou.

Postavení zvolené destinace na trhu cestovního ruchu v České republice

Souhrn

Tématem diplomové práce je postavení zvolené destinace na trhu cestovního ruchu v České republice. Teoretická část je zaměřena na vymezení základních pojmů cestovního ruchu, jeho druhy a formy, účastníky cestovního ruchu nebo rozdíly mezi cestovní kanceláří a agenturou. Druhá část obsahuje charakteristiku zvolené destinace, souhrnný přehled poznávacích zájezdů od vybraných českých cestovních kanceláří do této destinace, dotazníkové šetření a návrh dvou poznávacích zájezdů po Chorvatsku. Při vytváření této práce autorka vycházela z prostudování odborné literatury, internetových zdrojů a porovnání nabídek českých cestovních kanceláří.

Klíčová slova: cestovní ruch, cestovní kancelář, destinace, služby, trh, zájezd

Position of a selected destination on the travel and tourism market in the Czech Republic

Summary

The topic of this diploma work is a position of a selected destination on the travel and tourism market in the Czech Republic. The theoretical part focuses on determining travel and tourism terminology, various kinds of travel and its forms, travellers or the differences between a tour operator and a travel agency. The second part includes properties of the selected destination, a summary of excursion tours offered by selected Czech travel agencies to this destination, a survey and a proposal of two excursions in Croatia. In compiling her work the author studied and drew on professional literature, internet sources and a comparison of offers made by Czech travel agencies.

Key words: tourism, travel agency, destination, services, market, tour, excursion

Obsah

Seznam grafů	9
Seznam tabulek	9
Seznam obrázků	9
1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
3 Teoretická východiska	14
3.1 Vymezení cestovního ruchu	14
3.2 Typy cestovního ruchu	15
3.3 Objekty a subjekty cestovního ruchu	17
3.3.1 Cestovní kancelář	19
3.3.2 Cestovní agentura	21
3.3.3 Zájezd	22
3.4 Služby v cestovním ruchu	23
3.4.1 Ubytovací a stravovací služby	24
3.4.2 Dopravní služby	26
3.4.3 Destinace	27
3.5 Faktory ovlivňující rozvoj cestovního ruchu	27
3.5.1 Selektivní faktory	28
3.5.2 Podmínky cestovního ruchu	28
3.6 Nabídka a poptávka v cestovním ruchu	29
4 Charakteristika destinace - Chorvatská republika	31
4.1 Základní informace o zemi	31
4.2 Hlavní město a státní zřízení	31
4.3 Historie	32
4.4 Obyvatelstvo	33
4.5 Přírodní podmínky	34
4.5.1 Větry na Jadranu	34
4.5.2 Jaderské moře	36

4.5.3 Slanost (salinita) Jadranu, jeho barva	36
4.5.3 Hory	37
4.5.4 Řeky a jezera.....	38
4.5.5 Krasové jevy	38
4.5.6 Flóra	41
4.5.7 Fauna.....	44
4.5.8 Pobřeží a ostrovy	45
4.5.9 Národní parky	46
4.6 Kultura a zvyky.....	51
4.6.1 Stravování	53
4.6.2 Nápoje.....	54
5. Výsledky a diskuse	55
5.1 Charakteristika CK a přehled nabídky zájezdů.....	56
5.2 Dotazníkové šetření	64
5.3.1 Výsledky dotazníkového šetření.....	64
5.3.2 Diskuse.....	69
5.3.3 Návrhy zájezdů	69
5.3.3.1 Návrh zájezdu Za poznáním Dalmácie.....	70
5.3.3.2 Návrh zájezdu Za poznáním Zagrebu a okolí.....	73
6. Závěr	76
Seznam použitých zdrojů.....	77
Přílohy.....	81

Seznam grafů

Graf č 1: Migrace obyvatel v letech 2010 – 2014.....	34
Graf č. 2: Navštívil / la jste již někdy Chorvatsko?	64
Graf č. 3: Zajímal by Vás poznávací zájezd do Chorvatska, který nesměřuje na běžná a tradiční místa?	65
Graf č. 4: Co by Vás v rámci poznávacího zájezdu do Chorvatska nejvíce zajímalo?	65
Graf č. 5: Jaký způsob stravování byste na poznávacím zájezdu do Chorvatska	66
preferovali?	66
Graf č. 6: Jaké ubytování byste na poznávacím zájezdu do Chorvatska preferovali?	66
Graf č. 7: Jak dlouho by měl poznávací zájezd do Chorvatska trvat?	67
Graf č. 8: Jaká je dle Vašeho názoru přiměřená částka za poznávací zájezd?	67
Graf č. 9: Jste muž nebo žena?	68
Graf č. 10: Jaký je Váš věk?	68
Graf č. 11: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?	69

Seznam tabulek

Tabulka č 1.: Hlavní rozdíly v činnostech CK a CA	19
Tabulka č. 2: Průměrné teploty vzduchu a moře na chorvatském pobřeží	36
Tabulka č. 2: Geops – nabídka zájezdů	56
Tabulka č. 3: INTERTRANS – nabídka zájezdů.....	58
Tabulka č. 4: Mayer & Crocus – nabídka zájezdů.....	60
Tabulka č. 5: Tišnov – nabídka zájezdů	61
Tabulka č. 6: Valaška – nabídka zájezdu.....	62
Tabulka č. 7: Náklady 1. zájezdu.....	71
Tabulka č. 8: Cena na osobu	72
Tabulka č. 9: Náklady 2. Zájezdu	74
Tabulka č. 10: Cena na osobu	74

Seznam obrázků

Obrázek č 1.: Negativní vymezení zájezdu	23
Obrázek č. 2: Státní vlajka a státní znak	32

1 Úvod

Cestovní ruch se v dnešním světě považuje za velice významný. Je důležitou součástí spotřeby stále větší skupiny obyvatel a je také jedním z prostředků zvyšování jejich životní úrovně. Na rozvoji ekonomik se velkou mírou podílí cestovní ruch. Vytváří pracovní místa, stimuluje podnikatelské a investiční aktivity, generuje finanční prostředky pro rozpočty územních celků. Podílí se na tvorbě HDP, přináší státům devizové příjmy a podněcuje rozvoj řady dalších oborů, které s cestovním ruchem přímo či nepřímo souvisejí. Vliv cestovního ruchu na ekonomiku státu se liší v závislosti na mnoha faktorech. Pro některé státy je cestovní ruch spíše okrajovou záležitostí, pro jiné státy je nezanedbatelným přínosem. Jednou z takových zemí je Chorvatsko, jehož národní hospodářství je cestovním ruchem značně ovlivněno.

Chorvatská republika (dále jen Chorvatsko) se rozkládá v severozápadní části Balkánského poloostrova na území 56 594 km². Vodní plocha tvoří 31 479 km². Chorvatsko je jednou z nejoblíbenější destinací. Každoročně zde tráví svou dovolenou turisté z celého světa. Chorvatsko je především vnímáno jako destinace vhodná pro rekreační cestovní ruch, která má však mnohem větší potenciál. Kromě průzračného Jaderského moře a krásných pláží může nabídnout řadu přírodních a kulturních aktivit (Klocker, 2001).

Vztah České republiky a Chorvatska má dlouholetou historii, která sahá již do dob bývalé Jugoslaviie. Významnou událostí pro ČR bylo otevření hranic po roce 1989. Tehdy došlo k rozdělení dosavadních CK a to zpravidla jejich zaměstnanci, kteří využili svých kontaktů a know-how a s pomocí vnějšího kapitálu založily privátní firmu. Činnost CK a CA se nerozlišovala a koncem roku 1990 se počet CK zdesetinásobil. Během 90. let došlo k bouřlivému rozvoji podnikání díky mimořádnému zájmu o cesty do zahraničí. Avšak roku 1997 mnoho CK zkrachovalo, což vyvolalo společenskou poptávku po regulaci podnikání v oblasti cestovního ruchu. Výsledkem tohoto tlaku byl vznik zákona 159/1999 Sb. V souvislosti se zvýšeným zájmem Čechů o Chorvatské destinace se zvýšil počet cestovních kanceláří a agentur, které se snaží nabídnout svým klientům zájezdy po celé zemi. Nejznámější jsou zájezdy pobytové a poznávací. Dále existují např. sportovní a turistické, rekreační, kulturně poznávací atd. (Palatková a kol., 2013).

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení současného stavu zvolené destinace a provedení analýzy aktuální nabídky zájezdů cestovních kanceláří na trhu cestovního ruchu v České republice. Vytvořit vlastní návrhy poznávacích zájezdů pro konkrétní skupiny potencionálních klientů.

Pro dokončení hlavního cíle jsou stanoveny dílčí úkoly následovně:

- vymezení nejdůležitějších pojmů, které se týkají oblasti cestovního ruchu,
- charakteristika zvolené destinace,
- zpracování nabídky cestovních kanceláří,
- zpracování dotazníkového šetření.

Cílovou destinací je Chorvatská republika (dále jen Chorvatsko). Předmětem zkoumání je jeden ze segmentů zájezdů cestovních kanceláří na českém trhu cestovního ruchu, a to nabídka poznávacích zájezdů do Chorvatska. Konečným výsledkem diplomové práce je navržení modelových poznávacích zájezdů.

2.2 Metodika

Vytvoření teoretické části vycházelo ze studia dostupné literatury, především odborných knih a dalších relevantních informačních zdrojů. Teoretická východiska byla zpracována na základě metody zkoumání dokumentů a prostřednictvím komparace a syntézy informací ze sekundárních zdrojů. Následně bude zpracována praktická část práce na základě charakteristiky zvolené destinace, která bude řazena dle faktorů ovlivňující rozvoj cestovního ruchu a analýzy současného stavu nabídky na trhu cestovního ruchu v České republice. Jako hlavní metodologický nástroj bude aplikováno dotazníkové šetření, jehož zjištěné výsledky budou vyhodnoceny a interpretovány. V závěru práce budou zpracovány vlastní návrhy poznávacích zájezdů za použití metody kalkulace.

Metodika diplomové práce spočívala v následujících metodách:

- zkoumání dokumentů,
- komparace,
- dotazníkové šetření,
- analýza dat.

Zkoumání dokumentů

Zkoumání dokumentů umožňuje získat data, sloužící k detailnějším informacím o zkoumaném tématu. Informační zdroje se řadí do tří hlavních skupin a to na odbornou literaturu, prameny a tzv. šedou literaturu. Odborná literatura je komplexní pojmenování pro relevantní informační zdroje, poskytující informace v příslušném oboru (vědecké, technické a pracovní informace). Základní rozdělení odborné literatury je na primární a sekundární. Mezi primární lze zařadit tištěné publikace, seriálové publikace, právní dokumenty, české normy a normy cizích států, elektronické monografie, elektronické seriálové publikace atd. Sekundární jsou učebnice, encyklopedie, příručky, webové stránky, naučné slovníky apod. (Široký a kol., 2011, s. 16-17).

V diplomové práci bylo zkoumání dokumentů použito k informování, vysvětlení základních pojmů a vyjádření výsledků. Ke zpracování teoretické části práce a seznámení se s cestovním ruchem byly informace získány prostudováním odborné literatury a internetových zdrojů. Charakteristika destinace Chorvatska byla zpracována pomocí zjištěných informací o vybrané destinaci a na základě informací získaných z turistických průvodců, internetových zdrojů a další literatury.

Komparace

Jednou z nejpoužívanějších metod je srovnání nebo přirovnání tzv. komparace. Princip komparace je v porovnání objektů a ve stanovení jejich shodných či rozdílných znaků. V diplomové práci byla vytvořena komparace nabídky poznávacích zájezdů českých cestovních kanceláří. Data byla získána z tištěných i online katalogů poznávacích zájezdů, které byly v prodeji v roce 2016 u vybraných cestovních kanceláří. Poznávací zájezdy byly mezi sebou srovnávány z hlediska itineráře, termínu, délky pobytu, dopravy, ubytování, stravování a konečné ceny (Kozel a kol., 2011).

Analýza a syntéza dat

I když se analýza a syntéza dat prolínají a doplňují, jsou to dvě protikladné metody. Jde o myšlenkové rozložení zkoumaného objektu, předmětu, jevu nebo situace na jednotlivé části, které jsou dále předmětem dalšího zkoumání. Syntéza je skládání myšlenkového spojení jednotlivých částí v celek. Syntéza vede k vysvětlení nových poznatků, vztahů nebo zákonitostí. (Široký a kol., 2011, s 31-32).

V diplomové práci byla metoda analýzy a syntézy dat použita pro souhrnné zhodnocení všech produktů cestovních kanceláří. Pomocí této metody byly shrnuty jednotlivé nabídky vybraných cestovních kanceláří. Syntéza dat pomohla k zamyšlení se nad rozšířením současné nabídky poznávacích zájezdů do zvolené cílové destinace. Zároveň byla použita i při sestavování vlastních poznávacích zájezdů, které byly navrženy podle vypracované analýzy produktů cestovních kanceláří.

Dotazníkové šetření

Nejpoužívanější metodou je dotazníkové šetření neboli dotazování, které má však své výhody i nevýhody. Výhodou je časová nenáročnost, relativně snadná administrace, rychlá příprava i zpracování a nízké náklady. Zároveň velké pokrytí dotazovaných. Nevýhodou je nízká návratnost. Dotazník musí být formulován jasně, srozumitelně a jednoznačně (Příbová, 1996). Dříve než se začne sestavovat dotazník, je nutné vědět, jakých informací je potřeba docílit pomocí dotazníkového šetření. Podle toho se sestavují otázky, které musí být položeny ve správném pořadí. Otázky mohou být položeny ve třech podobách a to, otevřené, polozavřené nebo uzavřené.

Dotazníkové šetření může být v tištěné formě nebo on-line. U on-line dotazníků je potřeba, aby dotazník návštěvníka webových stránek zaujal a motivoval ho k jeho vyplnění. Dále pak může dotazníkové šetření probíhat formou osobního kontaktu s respondenty. Zde je důležité vědět, jak potencionální respondenty oslovit, aby si udělali na dotazník čas. Hlavní roli formy dotazníků hraje i zaměření na věkové skupiny respondentů. Starší věkové skupiny nevyužívají tolik elektroniku a internet, zatímco mladiství dávají přednost hlavně dnešnímu internetovému fenoménu Facebook.

V práci byla použita dotazníková metoda pro zjištění primárních dat. Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo vyhodnocení a získání dat ohledně motivace návštěvy českých turistů do cílové destinace. Dotazníkové šetření obsahovalo 10 otázek.

3 Teoretická východiska

V této části diplomové práce jsou vymezena teoretická východiska řešené problematiky.

3.1 Vymezení cestovního ruchu

Definovat cestovní ruch není tak jednoduché, protože se jedná o složitý proces a to zejména z důvodu jeho velkého množství druhů a typů.

Světová organizace cestovního ruchu WTO z roku 1991 definuje cestovní ruch jako: *„Cestovní ruch (tourism) je činnost osoby, cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí a to na dobu kratší než jeden rok, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě“* (Sysel a Zurynek, 2009, s. 9).

Od 90. let 20. století jsou do cestovního ruchu nově započítávány i obchodní a služební cesty, pouze ve formě jednání, bez provozování výdělečné činnosti.

Cestovní ruch odborníci pokládají za turistický průmysl zejména z důvodu velkého množství činností, na kterých se podílí celá řada subjektů. Hlavním cílem je zajistit cestujícím veškerý komfort a kvalitně organizovat služby spojené s cestováním. Ať už se jedná o rekreační nebo poznávací zájezdy. Cestující je hlavním subjektem tohoto oboru. Proto je nutné vytvořit celou řadu profesí a profesionálních podnikatelských subjektů, které zajistí očekávání, přání a potřeby cestujících. Jedná se hlavně o cestovní kanceláře a agentury, informační centra, veškeré ubytovací kapacity, stravovací zařízení, zábavné zařízení, všechny druhy dopravy a další. Všechny jmenované organizace tvoří infrastrukturu cestovního ruchu. Samozřejmě je do tohoto oboru důležité zařadit i další subjekty, které doplňují zmíněné profese. Jedná se například o dovozce potravin, kteří dodávají suroviny stravovacím zařízením. Nakladatelé vydávající katalogy a další propagační materiály. I peněžní ústavy, bez kterých by nemohl existovat žádný podnikatel. Spojení veškerých činností v cestovním ruchu vytváří multiplikační efekt. Zachování a udržování kulturních a historických památek je jedno z nejdůležitějších předpokladů rozvoje cestovního ruchu. (Vitáková, 2007)

Horner a Swarbrooke (2003, s. 53) cestovní ruch definují jako: „*krátkodobý přesun lidí na jiná místa, než jsou místa jejich obvyklého pobytu, za účelem příjemných činností*“.

Evropská norma EN 13809 definuje cestovní ruch i v české verzi, kde je cestovní ruch specifikován jako „*činnost lidí, kteří cestují na místa mimo své běžné prostředí anebo zde pobývají za účelem zábavy, pracovní nebo z jiných důvodů*“ (Hesková, 2011, s. 11).

Ze všech vytvořených definic je možné formulovat tyto základní prvky cestovního ruchu: (Indrová a kol., 2009)

- dočasnost změny místa trvalého bydliště a dočasnost pobytu mimo něj,
- nevýdělečný charakter cesty a pobytu,
- vztahy mezi lidmi, které cestovní ruch vyvolává,

3.2 Typy cestovního ruchu

Cestovní ruch se rozlišuje podle různých druhů a forem. V úvahu se především bere způsob jeho realizace. Cestovní ruch se dělí podle toho, v jaké podobě se projevuje, a to na základě následujících kritérií: (Indrová a kol., 2009)

- **Převažující motivace účasti na cestovním ruchu**
 - rekreační cestovní ruch
 - kulturně – poznávací cestovní ruch
 - cestovní ruch s náboženskou orientací
 - cestovní ruch se vzdělávacími motivy
 - cestovní ruch se společenskými motivy
 - zdravotně orientovaný cestovní ruch
 - sportovně orientovaný cestovní ruch
 - cestovní ruch orientovaný na poznání přírodního prostředí
 - cestovní ruch s dobrodružnými motivy
 - cestovní ruch specificky orientovaný
 - cestovní ruch s profesními motivy
 - obchodní cestovní ruch
 - kongresový cestovní ruch
 - cestovní ruch veletrhů a výstav
 - incentivní cestovní ruch

➤ **Místo realizace**

- domácí cestovní ruch
- mezinárodní cestovní ruch
- cestovní ruch světový
- cestovní ruch světa
- zahraniční cestovní ruch
 - příjezdový cestovní ruch
 - výjezdový cestovní ruch

➤ **Vztah k platební bilanci státu**

- zahraniční cestovní ruch aktivní
- zahraniční cestovní ruch pasivní

➤ **Délka pobytu**

- krátkodobý
- dlouhodobý

➤ **Způsob zabezpečení cesty a pobytu**

- organizovaný
- neorganizovaný

➤ **Počet účastníků**

- individuální
- skupinový

➤ **Způsob financování**

- komerční (volný)
- sociální (vázaný)

➤ **Věk účastníků**

- cestovní ruch dětí

- cestovní ruch mládeže
 - cestovní ruch seniorů
 - cestovní ruch rodin s dětmi
- **Převažující prostředí pobytu**
- městský cestovní ruch
 - venkovský cestovní ruch
 - lázeňský cestovní ruch
 - cestovní ruch ve střediscích cestovního ruchu
- **Ostatní kritéria**
- dle ročního období
 - dle způsobu ubytování
 - dle použitého dopravního prostředku
 - další kritéria

3.3 Objekty a subjekty cestovního ruchu

Objekt cestovního ruchu je nositel nabídky, kterou představuje např. příroda, kultura, hospodářství apod. Subjekt cestovního ruchu je nositel poptávky a spotřebitel produktu, prakticky každý účastník cestovního ruchu.

Definici účastníka cestovního ruchu definovala statistická komise Společnosti národů, kterou od roku 1946 nahradila OSN. Účastníkem cestovního ruchu je každá osoba, která pobývá přechodně déle než 24 hodin mimo místo trvalého bydliště, přičemž hlavní účel její cesty není vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě. (Hladká, 1997)

Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO) rozlišuje čtyři základní typy účastníků cestovního ruchu a to:

- **Návštěvník (visitor)** - v domácím cestovním ruchu jde o osobu, která cestuje na dobu kratší, než šest měsíců. U zahraničního cestovního ruchu se jedná o pobyt kratší než jeden rok.
- **Turista (tourist)** - je osoba, která v navštívené zemi přenocuje minimálně jednou.

- **Výletník (excursionist, same day visitor)** - je osoba, která cestuje na dobu kratší než 24 hodin, aniž by v navštívené zemi přenocoval.
- **Stálý obyvatel (rezident)** - je v rámci cestovního ruchu osoba, která bydlí na určitém místě. U domácího cestovního ruchu žije na daném místě šest po sobě jdoucích měsíců, u zahraničního cestovního ruchu alespoň jeden rok před odjezdem do jiné země (Hesková, 2006).

Ne všechny státy světa přijali tyto definice, proto stále existují rozdíly rozdělení výše uvedených pojmů.

Subjekty cestovního ruchu

Mezi subjekty poskytující služby cestovního ruchu se řadí cestovní kanceláře a agentury (dále jen CK a CA). Za subjekty poskytující služby cestovního ruchu lze považovat také podniky, které nabízejí a prodávají spotřebitelům služby, zboží a uspokojují účastníky cestovního ruchu. Mezi tyto subjekty patří: stravovací podniky, ubytovací podniky, sportovně – rekreační zařízení, podniky poskytující zvláštní služby jako jsou průvodcovské nebo překladatelské apod. Tyto podniky realizují cestovní ruch a vytvářejí jeho ekonomický výsledek.

Cestovní kanceláře a cestovní agentury jsou nejdůležitějšími složkami umožňující služby cestovního ruchu. Hlavním cílem cestovních kanceláří a agentur je organizovat, zprostředkovávat a zajišťovat služby, bez kterých by nemohl cestovní ruch existovat.

Podnikání cestovních kanceláří a agentur je vymezeno zákonem č. 159/1999 Sb. Tento zákon stanovuje další požadavky a upřesňuje obecné požadavky legislativy na činnosti v cestovním ruchu. Tato úprava má přednost před obecnou úpravou v jiných zákonech. Zákon č. 159/1999 Sb. vymezuje základní pojmy, jako jsou cestovní kancelář, cestovní agentura, zájezd a cestovní smlouva. (Palatková a kol., 2013)

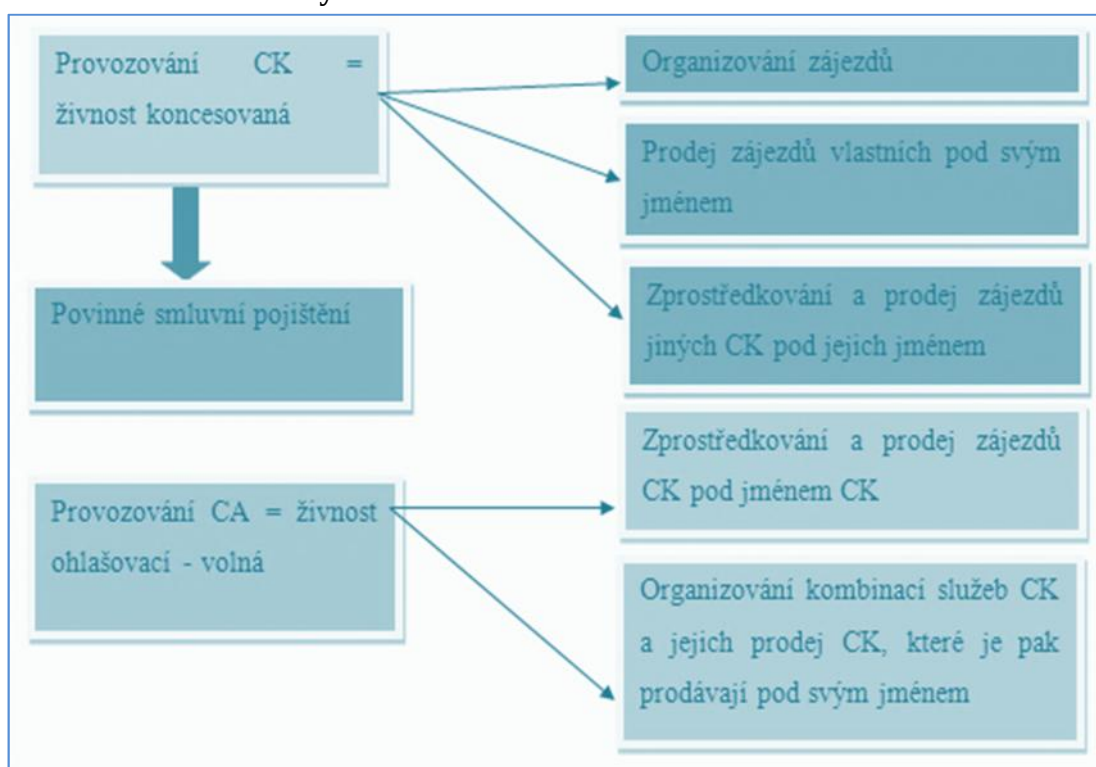
„Dalšími nejdůležitějšími obecnými zákony jsou níže uvedené zákony:

- *zákon č. 513/1990 Sb., obchodní zákoník,*
- *zákon č. 526/1990 Sb., o cenách,*
- *zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty,*
- *zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele,*
- *zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů,*
- *zákon č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb,*

- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce,
- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví,
- zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách

Dále jsou to zákony s výše uvedenými bezprostředně související, jako např. zákon o zaměstnanosti, devizový zákon, zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, jakož i zákony a nařízení o dopravě“ (Palatková, Mráčková, Kittner a kol., 2013, s. 16-17).

Tabulka č 1.: **Hlavní rozdíly v činnostech CK a CA**

Zdroj: vlastní zpracování dle Drobné, 2007

3.3.1 Cestovní kancelář

V devadesátých letech 20. století cestovní kanceláře (CK) vznikaly pouze na základě živnosti ohlašovací. Tato skutečnost směřovala k výraznému rozvoji všech forem organizovaného cestovního ruchu. Bohužel takto snadná forma vzniku cestovní kanceláře vedla k nekontrolovatelnému počtu těchto subjektů. Ve výsledku nastal negativní dopad především na klienty. Vzhledem k této situaci byl roku 1999 zřízen zákon č. 159/1999 Sb.,

o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. Na jehož základ jsou cestovní kanceláře zřizovány koncesní listiny. Takto vzniklé cestovní kanceláře jsou oprávněny organizovat, nabízet a prodávat zájezdy. Mezi jejich další nabízené služby se řadí sjednávání cestovního pojištění, dopravu a dále prodej věcí souvisejících s cestovním ruchem, jako jsou např. vstupenky, jízdní řády, mapy, upomínkové předměty. Každá cestovní kancelář musí mít zároveň uzavřené povinné pojištění záruky pro případ úpadku CK (Palatková a kol., 2013).

Cestovní kancelář je podle § 6:

„Cestovní kancelář je povinna sjednat pojištění záruky pro případ úpadku cestovní kanceláře, na základě něhož vzniká zákazníkovi pojištěnému cestovní kanceláří právo na plnění v případech, kdy cestovní kancelář z důvodu svého úpadku

a) neposkytne zákazníkovi dopravu z místa pobytu v zahraničí do České republiky, pokud je tato doprava součástí zájezdu,

b) nevrátí zákazníkovi zaplacenou zálohu nebo cenu zájezdu v případě, že se zájezd neuskutečnil, nebo

c) nevrátí zákazníkovi rozdíl mezi zaplacenou cenou zájezdu a cenou částečně poskytnutého zájezdu v případě, že se zájezd uskutečnil pouze zčásti.

(2) Není-li tímto zákonem stanoveno jinak, řídí se povinné pojištění záruky příslušnými ustanoveními zvláštního zákona. 10a)

(3) Pojišťovna předá cestovní kanceláři kromě pojistky rovněž doklady určené zákazníkům, které musí obsahovat informace o uzavřeném pojištění, zejména označení pojišťovny, podmínky pojištění a způsob oznámení pojistné události; cestovní kancelář je povinna předat tento doklad zákazníkovi současně s cestovní smlouvou.“ (www.mmr.cz, 2016, [online])

Cestovní kanceláře se dělí podle mnoha kritérií, mezi hlavní patří členění podle územního hlediska. Jedná se o subjekty, které působí ve výjezdovém cestovním ruchu, domácím cestovním ruchu a v příjezdovém cestovním ruchu. Dalším důležitým kritériem je dělení podle hlediska velikosti cestovního trhu (podle počtu klientů, objemu tržeb, počtu zaměstnanců – velké, střední a malé). (Drobná, Morávková, 2007)

Cestovní kanceláře se zabývají nakupováním služeb cestovního ruchu a to zejména nákupem ubytovacích, dopravních a dalších služeb, které pak dále kombinují a

zpracovávají do balíčků neboli tzv. „package“. Na trhu cestovního ruchu najdeme různé druhy těchto balíčků:

- balíčky složené pouze z produktů tuzemských (nebo naopak zahraničních destinací),
- podrobně naplánované zájezdy s předplacenými službami,
- volnější balíčky služeb s možností individuální volby,
- balíčky obsahující služby zástupců ve zvolených destinacích,
- široké portfolio produktů obsluhující celou řadu trhů,
- specifické typy produktů pro konkrétní segment zákazníků (cyklisté); (Horner a Swarbrook, 2003)

Každá cestovní kancelář si může zvolit způsob, jakým bude svůj produkt nabízet a prezentovat. Nejrozšířenějším produktem nabídky cestovních kanceláří je katalog zájezdů pořádaných v aktuální sezoně. Dalším, mezi klienty velmi oblíbeným způsobem nabídky produktů, jsou webové stránky cestovních kanceláří. Zde klienti z pohodlí domova naleznou seznam zájezdů a pobytů, které obsahují základní informace o těchto cestách včetně jejich cenové relace. U obou forem prezentace je důležité dbát na aktualizaci těchto informací, jejich přesnost, rozsah, strukturu a kvalitu.

3.3.2 Cestovní agentura

Cestovní agentura (CA) je zprostředkovatel, který podniká na základě volné živnosti. Mezi činnosti CA patří rezervace produktů, poskytování informací a rad, přijímání finančních částek od zákazníků a nabízet řadu služeb cestovních kanceláří a dalších subjektů cestovního ruchu. (Např. hotely, letecké společnosti, kulturní domy a další). Aby mohla být vytvořena cestovní agentura, je nutné dodržet Všeobecné podmínky pro provozování živností u fyzických osob. Fyzická osoba musí být starší 18 let a musí být způsobilá právním úkonům s trestní bezúhonností. Trestně bezúhonná osoba je ten, kdo nebyl pravomocně odsouzen pro trestný čin dle právního řádu České republiky. (Palatková a kol., 2013)

Cestovní agentura je podle § 3:

„(1) Provozovatel cestovní agentury (dále jen "cestovní agentura") je podnikatel, 3) který je oprávněn na základě ohlášení vázané živnosti 5) provozovat činnost v rozsahu uvedeném v § 2 odst. 2 písm. a) až d).

(2) Cestovní agentura nesmí zprostředkovávat prodej zájezdu podle § 2 odst. 2 písm. d) pro subjekt, který není cestovní kancelář ve smyslu § 2 odst. 1.

(3) V rámci živnosti podle odstavce 1 může cestovní agentura rovněž prodávat věci související s cestovním ruchem, zejména vstupenky, mapy, plány, jízdní řády, tištěné průvodce a upomínkové předměty.

(4) Kromě povinností podle zvláštního právního předpisu 6) je cestovní agentura rovněž povinna označit provozovnu a propagační a jiné materiály určené zákazníkovi slovy "cestovní agentura", pokud toto označení neobsahuje již obchodní jméno." (www.mmr.cz, 2016, [online])

Z výše uvedeného vyplývá zřejmý rozdíl mezi cestovní kancelář a cestovní agenturou. Rozdíl spočívá ve skutečnosti, že CA nemůže zájezdy organizovat, nabízet a prodávat. Zájezdy od jiné CK může pouze zprostředkovávat.

3.3.3 Zájezd

Zájezd je předem sestavená kombinace alespoň dvou a více služeb cestovního ruchu. Služba je poskytována po dobu přesahující 24 hodin nebo zahrnuje ubytování přes noc. Kombinace služeb za účelem tvorby zájezdu patří: doprava, ubytování, jiné služby cestovního ruchu, které nejsou doplňkem dopravy nebo ubytování a tvoří významnou část zájezdu, nebo jejichž cena tvoří alespoň 20% ceny zájezdu.

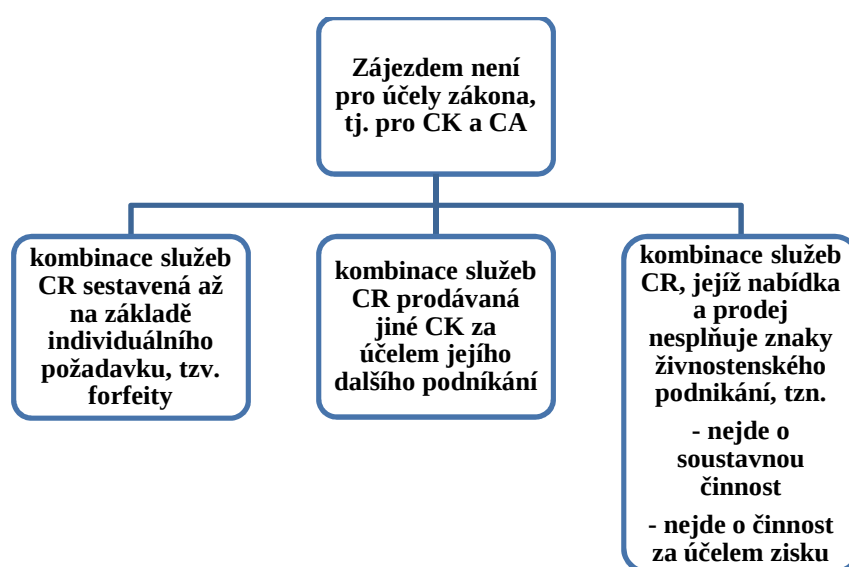
Co tedy je zájezd:

- „Doprava a program v místě určení, jehož cena tvoří 20% ceny zájezdu, nebo pokud je program pro účastníka zájezdu významný a celek přesáhne 24 hodin;
- Doprava a ubytování, které není doplňkem stravy (doplňkem dopravy je trajekt vč. kabiny, lůžko ve vlaku; za doplněk dopravy nelze označit turistický okruh lůžkovým vlakem; plavbu na luxusních lodích atd.);
- Ubytování a stravování, pokud stravování není jen doplňkem ubytování. V takovém to případě se za doplněk ubytování považuje vždy snídaně; stravování nad tento

rozsah může být považování za doplněk ubytování výhradně v hotelích, které nabízejí všem hostům ubytování pouze v režimu all inclusive apod.;

- *Ubytování a program v místě určení, jehož cena tvoří alespoň 20% ceny zájezdu, nebo pokud je program pro účastníka zájezdu významný (např. team buildingové akce, školení, speciální kulturní či sportovní událost).“ (Palatková a kol., 2013, s. 14). Přímá citace zákona je uvedena v příloze B.*

Obrázek č 1.: **Negativní vymezení zájezdu**

Zdroj: vlastní zpracování dle Drobné, 2007

3.4 Služby v cestovním ruchu

Služba má mnoho podob a vysvětlení, a to zejména proto, že dosud neexistuje její jednotně uznávaná definice. Služby definuje mnoho autorů, ale každý si pod tímto pojmem představí něco jiného. Služby jsou charakteristické tím, že jsou nehmatatelné, neoddělitelné, proměnlivé a pomíjivé a nemůže je nikdo vlastnit. (Kotler, Keller, 2013).

Rozdělení služeb cestovního ruchu

Služby cestovního ruchu lze rozdělit dle různých kritérií. Jedním z nejrozšířenějších způsobů dělení je rozdělení služeb na: dopravní, stravovací, ubytovací, lázeňské, sportovně – rekreační, zprostředkovatelské¹, ostatní².

Dle Schwartzhoffové (2013) členíme služby cestovního ruchu následujícím způsobem.

- dle způsobu zajištění na vlastní a cizí zprostředkování,
- dle způsobu prodeje na jednotlivé a komplexní,
- dle způsobu přípravy na standardní nebo na objednání,
- placené a neplacené,
- dle charakteru na osobní a věcné,
- dle místa jejich spotřeby, vyžadující spotřebu v místě bydliště nebo v místě rekreačního pobytu,
- dle zaměření, které může být na určitou věkovou kategorii, sociální kategorii nebo určitý tržní segment,

3.4.1 Ubytovací a stravovací služby

Jedním z nejžádanějších druhů služeb cestovního ruchu jsou služby ubytovací a stravovací.

Ubytovací služby

Poskytují přechodné ubytování či přenocování klientů a to především mimo místo jejich trvalého bydliště v cílové destinaci. Ubytovací služby jsou velice často spojené se stravováním. Pro klienta je komfortnější mít ubytování i stravu zajištěnou na jednom místě. Některé ubytovací služby zákazníkům nabízejí služby i během jejich cest. Např. autokempy v silniční dopravě atd. Ubytovací služby se mohou podle poptávky vylepšovat a rozšiřovat tak, aby dokázali více uspokojit potřeby co největšího počtu segmentů zákazníků. (Horner a Swarbrooke, 2003).

¹Mezi zprostředkovatelské služby jsou řazeny: cestovní kanceláře, cestovní agentury, informační systémy, distribuční systémy a turistické informační kanceláře

²peněžní ústavy, pojišťovací kanceláře, pasové služby, zdravotnická zařízení, policie, poštovní instituce

Stravovací služby

Další složkou rozvoje cestovního ruchu jsou stravovací služby. Tyto služby jsou poskytovány restauračními zařízeními, a to jak během cesty klientů, tak i během jejich pobytu v cílové destinaci. Poskytované stravovací služby základní jsou: snídane, obědy, večeře a doplňkové je občerstvení. Stravování během cest probíhá jednak v dopravních prostředcích (např. restaurační a bufetové vagony ve vlakových soupravách, restaurace na lodi, na palubě letadla) nebo při silnici (Hesková, 2006, s. 111). Snídani v penzionu a hotelu garni mohou poskytovat vlastníci živnosti ohlašovací volné, obvykle je ale poskytování služeb živností řemeslnou. Pohostinské zařízení lze dělit do různých kategorií. Kategorie se člení podle charakteru činnosti restauračního zařízení. Základní dělení je na restaurace a bary. V restauracích jsou prodávány zejména teplé pokrmy. V barech je stravování zaměřeno zejména na prodej nápojů a pokrmů studené kuchyně, cukrářských výrobků nebo minutek

Restaurace lze rozdělit na:

- restaurace – poskytují široký výběr pokrmů,
- samoobslužné restaurace (jidelny) – poskytují základní a doplňkové stravování samoobslužnou metodou,
- rychlé občerstvení – bistra, hamburgerové restaurace,
- motorest – umožňuje stravování pro motorizované turisty a ostatní řidiče s dostatečnou kapacitou parkovacích míst,
- jídelní vozy – nacházejí se jako součást expresních a mezinárodních rychlíků,

Bary lze rozdělit na:

- denní bar – tato zařízení zajišťují rychlé stravování a občerstvení obslužným způsobem,
další alternativou jsou: grill bar, snack bar, aperitiv bar, lobby bar,
- noční bar – noční kluby, diskotéky, varieté poskytující hlavně nápoje a pokrmy obslužným způsobem,
- pivnice – zařízení zajišťující hlavně podávání piva a jídel vhodně doplňující jeho konzumaci,
- vinárna – obslužné zařízení zaměřené především na nabídku vín,

- kavárna, Espresso – specializované zejména na prodej teplých nápojů, zejména kávy, cukrářských výrobků nebo studené kuchyně (Hladká, 1997, s. 55 - 59).

3.4.2 Dopravní služby

Součástí rozvoje cestovního ruchu jsou též služby dopravní, které pomáhají překonat vzdálenostní a časové rozdíly, mezi místem bydliště a cílem cestovního ruchu.

„Dopravními službami v rámci průmyslu cestovního ruchu jsou ty služby, které se podílejí na zajištění přepravy účastníků cestovního ruchu a jejich zavazadel“ (Zurynek, Zelený a Mervart, 2008, s. 10)

Důležité informace o dopravním spojení, rezervaci míst v dopravních prostředcích, prodeji cenin a vyřešení případných reklamací se řadí mezi dopravní služby, které významnou měrou podporují cestovní ruch.

V dělení dopravních služeb, označovaných též jako způsob dopravy nepanuje mezi autory shoda.

Horner a Swarbrooke (2003) dělí dopravní služby pouze z hlediska druhu dopravy.

- letecká doprava, která se dále dělí na pravidelnou a nepravidelnou,
- železniční doprava, kam patří různé moderní vlaky a historické parní soupravy,
- silniční doprava, kam se řadí soukromá auta, pronajatá auta, taxislužba, dálkové autobusy, místní autobusová doprava, kola, motocykly, kočáry tažené koňmi,
- vodní doprava, která se dělí na námořní a říční, zařadit sem lze různé zábavní plavby, trajekty, průplavní čluny,
- ostatní doprava – koně, chůze, lanovka, lyžařský vleč

Oproti tomu Schwartzhoffová (2013) dělí dopravní služby z pohledu několika hledisek.

- Z teritoriálního hlediska:
 - Vnitrostátní a mezinárodní
- Z hlediska periodicity:
 - Pravidelná a nepravidelná
- Z hlediska doby:
 - Celoroční a sezonní
- Z hlediska placení:

- Placené a neplacené dopravní služby
- Dle přepravovaného subjektu:
 - Osobní a nákladní doprava
- Dle formy:
 - Účelová a rekreační

3.4.3 Destinace

Destinace je dle Palatkové (2006, s. 57) představována jako: „*svazek různých služeb koncentrovaných v určitém místě nebo oblasti, které jsou poskytovány v návaznosti na potenciál cestovního ruchu (aktivity) místa nebo oblasti*“.

Každou oblast cestovního ruchu charakterizují její komponenty, dle D Buhalise (2000) je to šest složek nazývaných „6A“, a jsou to:

- Attractions (atraktivita) – primární nabídka cestovního ruchu, která svým množstvím, kvalitou a atraktivitou vyvolává návštěvnost,
- Accessibility (dostupnost) – všeobecná infrastruktura, která umožňuje přístup do oblasti a pohyb v dané oblasti,
- Amenities (vybavenost) – infrastruktura a suprastruktura cestovního ruchu, která umožňuje pobyt v destinaci,
- Available (aktivita) – všechny činnosti, které jsou pro návštěvníka v destinaci dostupné,
- Ancillary services (doplňkové služby) – služby, které využívají jak rezidenti, tak i turisté

Dále Palatková (2006, s. 59) ukazuje, že na trhu cestovního ruchu se nachází celá řada typů destinací, na které působí mnoho vlivů, proto poukazuje na rozličnost destinací, které: „*se navzájem liší velikostí, fyzickými atraktivitami, úrovní infrastruktury, přínosem pro klienty i ekonomickou závislostí na turistech*“.

3.5 Faktory ovlivňující rozvoj cestovního ruchu

Činitele ovlivňující rozvoj cestovního ruchu můžeme rozdělit do tří skupin:

- selektivní faktory,
- lokalizační podmínky,

- realizační podmínky.

3.5.1 Selektivní faktory

Selektivní faktory působí na rozvoj cestovního ruchu prostřednictvím poptávky. Tyto faktory dokážou ovlivnit účastníka cestovního ruchu a tím ho motivovat k navštívení cílové destinace. Selektivní faktory se dělí na dvě skupiny. (Rýglová a kol., 2011)

Objektivní faktory představují veškeré situace, které nemůže účastník ovlivnit vlastní vůlí. Jedná se o skutečnosti, které vyplývají z aktuálního dění v dané destinaci. Mezi ně patří například hlavně politická a bezpečnostní situace. V současné době hraje velkou roli hrozba terorismu a válečné konflikty v některých zemích. Mírové uspořádání světa je nezbytnou součástí pro rozvoj cestovního ruchu. Dalšími faktory mohou být i demografické složení obyvatel, kvalita životního prostředí a míra urbanizace. Každá skupina obyvatel má jiné nároky a představu o cestovním ruchu. Lidé z venkova v porovnání s lidmi z měst mají zcela odlišné potřeby a nároky na služby. Také životní úroveň obyvatelstva a fond volného času závisí na rozhodnutí účastníka k účasti na cestovním ruchu. Pokud mají lidé kratší pracovní dobu i více dnů dovolené, tím mají větší motivaci k cestování. (Rýglová a kol., 2011).

Subjektivní faktory jsou psychické podněty, které působí na obyvatele při rozhodování a výběru destinace. Podle těchto faktorů se účastník rozhodne, zdali se vůbec účastní služeb cestovního ruchu. Jedná se o podněty vnější, které jsou lidem podávány prostřednictvím reklam a další propagace. Nebo o podněty vnitřní, které jsou individuální. Každý účastník má odlišný pohled na kvalitu a potřeby, které očekává od destinace. Důležitou roli hrají také výše vzdělání i rodinné a pracovní závazky.

3.5.2 Podmínky cestovního ruchu

Lokalizační podmínky mají v cestovním ruchu důležitý význam. Zejména při jeho konkrétním rozmístění. Ať už se jedná o přírodní nebo společenský charakter. Jejím hlavním úkolem je rozhodování o funkčním využití dané destinace. Na jejich základě se vytváří nabídka a upokojuje poptávka v cestovním ruchu. O jejich určitém využití rozhodují především selektivní faktory i realizační podmínky. Lokalizační podmínky se dělí na přírodní a kulturně-historické. (Rýglová a kol., 2011)

Realizační podmínky mají rozhodující postavení při uskutečňování různých forem cestovního ruchu. Prostřednictvím dopravy vytvářejí destinace dostupnými, skrze ubytovací, stravovací a jiná zařízení umožňují účastníkům cestovního ruchu tuto destinaci využít. Z hlediska nabídky tak tvoří maximální míru možnosti využití lokalizačních podmínek. Realizační podmínky představují tzv. materiálně-technickou základnu cestovního ruchu, kam se řadí doprava, ubytovací, stravovací a další zařízení.

3.6 Nabídka a poptávka v cestovním ruchu

Trh charakterizujeme jako místo, kde se střetává nabídka s poptávkou a uskutečňuje se směna. Taktéž je tomu i na trhu cestovního ruchu, který má svá specifika vyplývající z charakteru, služeb a potřeb klientů v cestovním ruchu. Jakubíková (2012) řadí mezi hlavní specifické rysy cestovního ruchu následující:

- závislost na přírodních a kulturně-historických atraktivitách,
- rozvoj podmíněn politicko-správními podmínkami,
- místní a časové oddělení nabídky, poptávky a spotřeby,
- podnikání je dlouhodobého charakteru,
- sezónnost,
- nehmotný produkt nelze vyrábět na sklad,
- vysoký podíl lidské práce,
- těsný vztah nabídky a poptávky,
- mezinárodní charakter.

Poptávka v cestovním ruchu

Poptávka v cestovním ruchu je projev potřeb účastníků cestovního ruchu podložený jejich koupěschopností nebo ochotou proměnit určité množství peněz za statky cestovního ruchu. (Palatková, 2011). Tyto potřeby účastníků cestovního ruchu rozdělujeme do dvou skupin. Do první skupiny řadíme potřeby, jejichž uspokojení je hlavním cílem cestovního ruchu. Jsou označovány také jako primární nebo motivační³. Těmito potřebami se rozumí v celé jejich šíři. Je důležité si uvědomit, že existuje celá řada způsobů, jak tyto potřeby

³ regenerace fyzických a psychických sil, poznání, sociální kontakty a profesní motivy.

uspokojit v závislosti na individuálním jedinci. Druhou skupinu tvoří potřeby, jejichž uspokojení je podmínkou udržení biologického života⁴ (Jakubíková, 2012).

Nabídka v cestovním ruchu

Nabídka cestovního ruchu se dělí na dvě části a to dle atraktivity cílových míst a dle vybavenosti cílových míst. Přilákat návštěvníky do destinace má schopnost atraktivita cílových míst. Patří sem atraktivity přírodní, atraktivity vybudované pro cestovní ruch a atraktivity vybudované pro jiné účely, ale využívané pro cestovní ruch. Vybavenost a služby cílové destinace uspokojí návštěvníkovi potřeby, které vyplývají z pobytu mimo obvyklé prostředí. Rozvoj cestovního ruchu v destinaci ovlivňuje vybavenost místa. (Palatková a Zichová, 2011)

⁴ potřeby stravování, spánku či hygieny

4 Charakteristika destinace - Chorvatská republika

Chorvatská republika patří mezi nejoblíbenější destinace pro českou klientelu v letních sezónách už několik let. V následujících podkapitolách jsou uvedené veškeré základní informace, které charakterizují tuto zemi. Mapa Chorvatska je přílohou C.

4.1 Základní informace o zemi

Chorvatská republika (Republika Hrvatska) je demokratický stát nacházejícím se na pobřeží Jaderského moře. Nejbližší sousedé jsou: na západě Itálie, ze severu Slovinsko, z jihu Černá Hora a východním sousedem je Bosna a Hercegovina. Rozkládá se na ploše 56 594 km², Česká republika má 78 867 km². Má 1 185 ostrovů, ostrůvků a útesů, z nich je trvale obydleno 66. Dinárské pohoří je nejvyšší horské pásmo v Chorvatsku, které horou Sinjal (Dinara) dosahuje výšky 1 831 m n. m. (Klocker, 2001).

4.2 Hlavní město a státní zřízení

Hlavní město Chorvatska je Záhřeb, které je zároveň i největším městem země. Jedná se o hospodářské, kulturní a vědecké centrum, které představuje symbol státu. Chorvatská republika je novodobý demokratický stát s ústavou, která vznikla až v roce 1990. Ta navazuje na tradici středověkého chorvatského knížectví a království z 9. – 12. století.

Stát symbolizuje státní znak, vlajka i hymna. Na státním znaku je znázorněn štít se šachovnicí s dvaceti pěti bílých a červených polí. V koruně nad šachovnicí je pět malých štítů s historickými erby. Jeden z nich je starý chorvatský erb a dalšími erby patří k Dubrovnické republice, Dalmácii, Istrii a Slavonie. (Schetar, 2008)

Státní vlajku znázorňují tři vodorovné pruhy. Každý pruh má svou barvu – červenou, modrou a bílou. Pruhy představují dědictví revoluce z roku 1848. Uprostřed je umístěn chorvatský státní znak. Posledním symbolem státu je státní hymna Lijepa naša domovino (Krásná naše vlasti). Text napsal básník A. Mihanovic, a hudbu složil J. Runjanin v roce 1846. Píseň se stala hymnou státu až v roce 1974.

Obrázek č. 2: Státní vlajka a státní znak

Zdroj: Všechny vlajky rychle, [online], 2016

Chorvatské státní svátky jsou:

1. leden	Nový rok
6. leden	Tři králové
březen / duben	Velikonoce
1. květen	Svátek práce
15. červen	Boží Tělo
22. červen	Den protifašistického boje
25. červen	Den Státnosti
5. srpen	Den vítězství a díkůvzdání vlasti
15. srpen	Nanebevzetí Panny Marie – Velika Gospa
8. říjen	Den nezávislosti
1. listopad	Svátek Všech svatých
25. prosinec	Vánoční svátek
26. prosinec	Vánoční svátek

4.3 Historie

Historie Chorvatské republiky spadá až do období před Kristem. V této době byl poloostrov Balkán obydlen Ilýrskými kmeny, které měli válečný konflikt s Římany. Za vlády Římanů vznikla provincie Illyricum. Po rozdělení říše římské v roce 395 se stala provincie součástí říše Východořímské. Dalšími osadníky země se stali Slované v 6. století. Během dalších století Slované válčili s obyvateli Byzance a Franské říše. O tři století později se území začalo označovat jako Chorvatsko. Významným panovníkem se stal

Kníže Tomislav, který se proslavil tím, že jako první panovník Chorvatska získal královský titul. Za jeho vlády se také k zemi připojila oblast Slavonie. V roce 1102 Chorvatsko přestalo být samostatným státem z důvodu vstupu do personální unie s Uherským královstvím. Ale i přes veškeré události si země zachovala autonomní postavení. Během několika staletí probíhali další boje s Byzancí a Benátkami na území států. Zemi chtěli také obsadit Turci, kterým se v 16. století podařilo ovládnout část Chorvatského území. (Chorvatsko: inspirace na cesty, 2014)

Významnou bitvou se stala bitva na Krbavském poli, která se odehrála v roce 1493. Zde byla vyvražděna velká část chorvatské šlechty. A také během bojů pronikli Turci až do Korutan. Další bitvou, která se zapsala do historie, se stala bitva u Moháče v roce 1526. V 18. Století byli Turci poraženi Rakušany u Vídně, a tímto okamžikem bylo Chorvatsko osvobozeno od turecké nadvlády. Přesto však Chorvatsko nebylo úplně samostatným státem, protože část území spadalo pod Benátky. V průběhu Napoleonských válek se Chorvatsko připojilo k Francii.

Po první světové válce se stalo Chorvatskou součástí Království Srbů, Slovinců a Chorvatů. V novém státě během následujících let docházelo k bojům mezi sloučenými národy. Zejména pod vedením Srbska, které často porušovalo práva občanů ostatní národů.

Po druhé světové válce vstoupilo Chorvatsko do Federativní lidové republiky Jugoslávie roku 1963. Chorvaté se chtěli osamostatnit a to se jim podařilo a dne 25.6.1991 došlo k vyhlášení nezávislosti. Poté ale došlo k srbsko-chorvatské válce, která skončila až o sedm let později a to v roce 1998. Chorvaté tak získali moc nad svým územím. (Klocker, 2001)

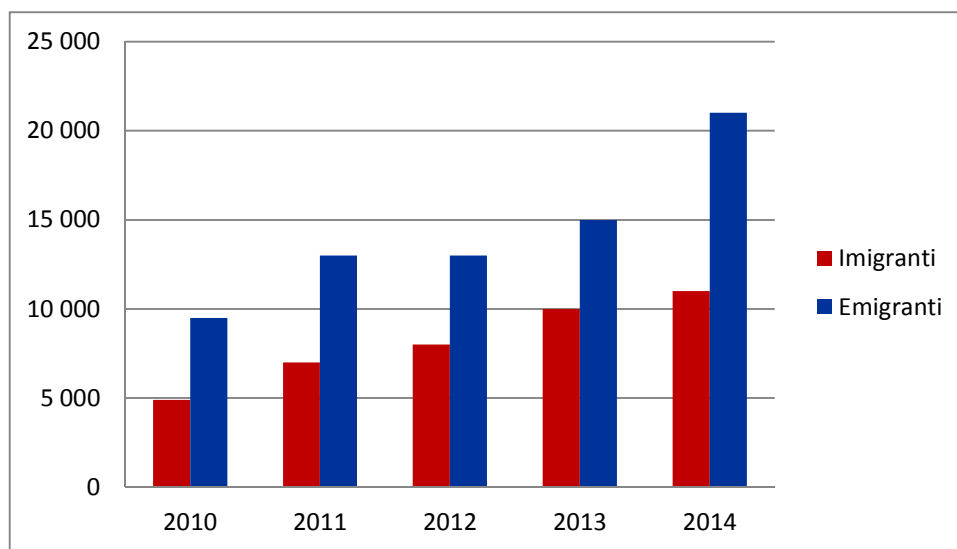
4.4 Obyvatelstvo

Chorvatsko má 4 290 612 obyvatel, z toho Chorvati představují 89,63 %. Na území Chorvatské republiky žijí dále tyto menšiny: Srbové (4,54%), Bosňáci (0,47%), Italové (0,44%), Maďaři (0,37%), Slovinci (0,30%), Albánci (0,34%), Češi (0,32%). Průměrná hustota zalidnění je 76 obyvatel / km². Chorvaté jsou převážně římsko-katolického vyznání (90%), menšiny zčásti vyznávají pravoslaví a islám. Chorvatská republika je rozdělena do 21 krajů neboli žup (županija). Úředním jazykem je chorvatština. (Bousfield, 2007)

Složení obyvatel podle pohlaví je nakloněno spíše ve prospěch žen, které tvoří celkem 52% populace, muži o 4% méně. Chorvatské ženy se průměrně dožívají 79,6 let, chorvatští

muži se dožívají 72,9 let. V roce 2010 převyšoval počet emigrantů počet imigrantů a tak je tomu i v roce 2014 kdy počet emigrantů 20 858 převyšuje počet imigrantů 10 638. Celkové saldo migrace bylo záporné a činilo 10 220. (Bousfield, 2007)

Graf č 1: **Migrace obyvatel v letech 2010 – 2014**

Zdroj: Državni zavod za statistiku, 2016

4.5 Přírodní podmínky

Chorvatsko je země, která má velmi rozmanitou krajinu. V Jaderském moře se nachází stovky ostrovů a ostrůvků. Ve vnitrozemí lze nalézt též řadu vodních ploch. Velký význam pro Chorvatsko mají řeky Sáva a Dráva. Panonská nížina pokrývá největší území Chorvatska. Dinárské horská soustava zabírá téměř 40% rozlohy. V Chorvatsku se vyskytuje mnoho rostlinných a živočišných druhů, např. olivové háje, vavříny či palmy. Faunu zastupují zejména vodní živočichové. V chorvatských národních parcích se vyskytuje největší počet vzácných druhů fauny a flory. (Klocker, 2001)

4.5.1 Větry na Jadranu

Na Jadranu se vyskytuje spousta druhů větrů, ale hlavním a proslulým větrem je bóra neboli bura. Jedná se o vítr, který je velmi chladný a silný. V nárazech dosahuje síly orkánu. Vítr vane z pevniny na moře ze severu, nebo severovýchodu. Nad mořem se střetává s teplým vzduchem. Pokud vznikne v blízkosti ostrovů, nedokáže plně vytvářet

vysoké vlny, protože pevnina tlumí jeho sílu. Na širém moři však přichází v plné síle a tím dokáže vytvořit 2 až 3,5 metru vysoké vlny. Vlny však nemají dlouhé trvání, protože směr větru se každou chvíli mění. Ale tyto změny mohou být pro plavbu nebezpečné. Bura je pokládána za jedinečnost Jadranu. Nejbezpečnější plavba je za pásmem ostrovů, kde vítr nevytvoří vysoké vlny i přesto, že vítr je i zde velmi silný. Hlavní sezóna bury je v zimním období. Nejsilnější je v severním přímoří. Další jev, který je mimo vln také nebezpečný, je pěna z hřebenů ze zlomených vln. Pěna se nazývá jako dým moře. Snižuje viditelnost a nejnižší vrstvy vzduchu se mění na oblak, ve kterém se špatně dýchá. (Schetar, 2008)

Bora je nebezpečná i v tom, že přichází náhle. V severním pobřeží se vyskytuje bóra častěji oproti jižnímu. Místní obyvatelé tvrdí, že vítr se rodí v Senji, vdává v Rijece a umírá v Terstu. V letních období se vyskytuje méně a má i kratší trvání. V zimě dokáže foukat i déle jak dva týdny. V létě to bývá jeden nebo dva dny, někdy jen pár hodin. Nejčastěji se vytváří ve Velebitském průlivu, u mysu Ploča / Rogoznica, u Splitu, v zátoce Vrulja u Brely. V zimě je nejnebezpečnější oblast Velebitského průlivu. (Bousfield, 2007)

Další vítr, který se řadí mezi nebezpečné větry jadrana je Jugo. Vítr je typický tím, že sebou přináší mraky, vlhkost ve vzduchu, déšť, dusno a někdy dokonce i písečný prach od břehů Afriky. V letním období má krátké trvání. Většinou okolo dvou až tří dnů. V zimě však může foukat až tři týdny. Jugo není tak silný jako boru, ale místy může také nabrat sílu vichřice. Ale dokáže vytvářet vysoké a dlouhé vlny. Výška vln může dosáhnout až 4 metrů. Jugo vzniká v centrální části Balkánu a vane podél břehu Jadranu. Na severu při vnějších březích je výskyt vln velmi častý. Vodní tříšť se může dostat až do výšky 100 m a odnáší jej až do vzdálenosti 500 metrů od moře. V tuto dobu je ve vzduchu 5 - 15 mg soli na 1 m³. Ve vzduchu je dále také až třikrát více ozónu a kyslíku než ve vnitrozemí. Proto se doporučuje chodit při Jugu na procházky podél pobřeží. Protože složení vzduchu je pro lidský organismus prospěšné. Ovšem plavby mezi ostrovy a pevninou mohou být velmi nebezpečné. Může se také stát, že se Jugo přemění v bóru. V každém případě v době trvání obou větrů se nedoporučuje plavba ani surfing. (Chorvatsko: inspirace na cesty, 2014)

Mistral neboli Maestral či zmorac je oproti předchozím větrům poměrně slabý. Tento vítr je dá se říci prospěšný. Nevane dlouho a nedosahuje takové rychlosti, při kterých by vytvářel vysoké vlny. Přináší hlavně vítané osvěžení. Jeho období je od jara do podzimu. Jeho trvání může být v rozmezí několika dnů především ve dne. Při západu slunce se ustálí. Vítr je ideální pro jachtaře i surfaře. (Podhorský, 2007)

4.5.2 Jaderské moře

Jaderské moře leží mezi Apeninským a Balkánským poloostrovem. Přesněji řečeno se rozkládá od Otrantské úžiny na jihovýchodě a až do Terstského zálivu na severozápadě. Jeho délka je dána na 783 km. Průměrná šířka činí 177 km, jeho plocha se udává na 138 000 km². Název Jaderské moře pochází z Etruského původu. Jadranské moře má poměrně vysokou teplotu vody oproti jiným. V letním období teplota dosahuje až k 27 °C. Může nastat tepelný rozdíl mezi severem a jihem. Jedná se však o nepatrný rozdíl, na který mají vliv vody z řeky Pád a Soči. (Bousfield, 2007)

Nejnižší teplota je zaznamenána v únorových měsících. Mořská voda je na podzim a v zimě teplejší než vzduch. Jedná o významný podnebný regulátor. Nejteplejší je moře v srpnu.

Tabulka č. 2: **Průměrné teploty vzduchu a moře na chorvatském pobřeží**

	červen		červenec		srpen		září	
	vzduch	moře	vzduch	moře	vzduch	moře	vzduch	moře
Západoistrijské pobřeží	25	20	28	23	27	23	24	21
Kvarnerská riviéra	25	20	28	24	28	23	24	21
Severní Dalmácie	27	21	29	24	29	24	24	22
Střední a jižní Dalmácie	27	22	29	24	29	24	26	23

Zdroj: vlastní zpracování dle Klockera, 2009

4.5.3 Slanost (salinita) Jadranu, jeho barva

Jadranské moře má 38% obsah soli, tzn. 38 g na 1 litr vody. V jižní části je moře nejslanější. Při pobřeží je voda méně slaná než na širém moři. Sůl z moře proniká hluboko do dolních toků řek. Tím vznikají problémy v zemědělství. Sůl ovlivňuje i vypařování moře a další. Nejvíce slané moře je v srpnu a v únoru. Průzračnost moře je dána obsahem soli. I z letadla je možné spatřit světlé předměty až ve hloubce 56 metrů. U pobřeží je viditelnost menší a to okolo 5 metrů. (Klocker, 2001)

Na viditelnosti a barvu vody mají kromě soli i další faktory, mezi které patří teplota vody, oblačnost, úhel dopadu slunečních paprsků, hloubka i obsah planktonu. Čím méně

má moře planktonů, tím více má voda modřejší barvu. Jadran je biologicky chudé moře, proto má neustále krásnou modrou barvu. Proto někdy bývá přezdíván jako modrý Jadran. V místech, kde do moře ústí řeky, je voda nažloutlá a u pobřeží je mírně nazelenalá. Jadranské moře se skládá na dně z vápence, proto je chudé na nitráty a fosfáty.

4.5.3 Hory

Na západě navazuje Chorvatské pohoří na Julské Alpy a směřuje až k hranicím sousedních zemí - Černé Hory, Albánie a Bulharska. Je součástí tzv. Dinárské horské soustavy a pokrývá téměř 40% povrchu státu. Délka Dinárské soustavy činí cca 700 km. Dinárskou horskou soustavu tvoří Dinárský kras a Bosenské hory. Dinárský kras je nejvyšším chorvatským pohořím a součástí je také nejvyšší hora Sinjal (či Dinara) s nadmořskou výškou 1 831 m. n. m. Rozlehlá vysočina Gorski Kotar se nachází v severozápadní části Chorvatska a dále navazuje na slovinskou část Dinárského krasu. Gorski Kotar netvoří horské pásmo, nýbrž jednotlivé vyvýšeniny ve výšce 700 – 800 m. n. m. Velký Risnjak (1 528 m. n. m.) a Snježnik (1 506 m. n. m.) jsou nejznámější vrcholky této vysočiny. (Podhorský, 2007)

Nejdelším pohořím celého Chorvatska je Velebit, který odděluje náhorní plošinu Lika od Jadranského pobřeží. Vaganski vrh s výškou (1 758 m. n. m.) je nejvyšším vrcholem Velebitu. Od roku 1978 je celé toto pohoří biosferickou rezervací UNESCO. Na území Velebitu se nachází celkem dva národní parky - NP Severní Velebit a NP Paklenica. V roce 1994 byla objevena ve Velebitu nejhlubší propast Chorvatska – Lukova jama, která je devátou nejhlubší propastí světa. (Chorvatsko: inspirace na cesty, 2014)

Pohoří Kozjak je dvacetikilometrové horské pásmo navazující na pohoří Velebit. Zde se nachází řada turistických stezek. Od pohoří Mosor je odděleno na jihovýchodě Kliským sedlem. Nejvyšší hora pohoří Mosor je Veliki kabal, který dosahuje výšky 1 339 m. n. m.

Nad Makarskou riviérou se tyčí pohoří Biokovo, jehož nejvyšší hora Sveti Jure měří 1 762 m. n. m. Sveti Jure je velmi dobře přístupná hora, silnice, která vede k vrcholu je zpoplatněna. (Bousfield, 2007)

4.5.4 Řeky a jezera

V horských oblastech pramení většina Chorvatských řek, většinou jsou vodnaté a krátké. V dubnu a listopadu mají nejvíce vody, naopak v srpnu a v září mají vody nejméně. Vlévají se do Jaderského moře. Řeky překonávají velké výškové rozdíly zejména prostřednictvím vodopádů, kaskád a peřejí.

Dráva je nejdelší Chorvatskou řekou, která tvoří hranici s Maďarskem. Sáva je druhou velkou řekou, která protéká hlavním městem a lemuje hranici s Bosnou a Hercegovinou. Další známou řekou je Korana, na které leží Plitvická jezera, Krka, která je národním parkem, a Cetina je známá svými kaňony a kanoistikou. (Schetar, 2008)

V Chorvatsku je velké množství krasových jezer. Největšími z nich jsou Vranské jezero v Severní Dalmácii u Biogradu a stejnojmenné Vranské jezero na ostrově Cres. Na řece Cetinje leží Peručská přehrada. Zvláštní význam pro cestovní ruch Chorvatska mají Plitvická jezera.

4.5.5 Krasové jevy

Jadranské moře se skládá převážně z vápence a dolomitů. Jedná se o jediné území na světě, kde se vyskytují přírodní jevy v tak velké míře. Přírodní úkazy, které vznikly za několik set let, lákají turisty z celého světa. Jedná se hlavně o jeskyně, skalní mosty, jezera v závrttech, vyvěračky a propasti. (Bousfield, 2007)

V následujících budou rozepsány přírodní památky Chorvatska.

Jeskyně:

Jama, peć, pećina, spilja znamená v překladu do češtiny jeskyně. Ty se vyskytují přímo u pobřeží nebo v přilehlém vnitrozemí. Jednou z nejkrásnějších jeskyní lze považovat Cerovacké jeskyně neboli Cerovačke spijle. Nacházejí se na severovýchodním okraji Velebitu. Necelých 6 kilometrů od městečka Gračace směrem na Knin. Soustava Cerovackých jeskyní je dlouhá přibližně 4 kilometry. Ale jen 1,4 kilometru je zpřístupněna turistům. Jeskyně má neobyčejnou krápníkovou výzdobu. K vidění jsou netypické krápníkové útvary. Jeskyně se nachází 70 km severovýchodně od Zadaru.

Jeskyně Manita (Manita peć či Manita pećina) se nachází v národním parku Paklenica v jižní části Velebitu, který je vzdálený 4 km od letoviska Starigrad-Paklenica. Manitu tvoří jedna obrovská asi 175 m dlouhá síň s krápníkovou výzdobou. (Bousfield, 2007)

Biševská modrá jeskyně (Biševska modra či plava spilja) je výjimečná svým intenzivním barevným efektem, který vzniká lomem světla. Tato jeskyně leží na ostrůvku Biševo u ostrova Visu. Velmi se podobá s jeskyní na italském Capri. Je 36 metrů dlouhá a je možné ji navštívit na loďce nebo na člunu za klidného počasí. Pokud se začínají vytvářet vlny, je vstup do jeskyně zakázán. Nejhezčí pohled na veškeré přírodní úkazy je okolo 11 hodiny dopoledne. Výchozím bodem je městečko Komiža na Visu. Při návštěvě modré jeskyně se doporučuje navštívit i sousední jeskyni Medvidina spilje, která je spjata s životy středomořských lachtanů (morske medvjedice). Bohužel lachtani jsou dnes v celém Středomořském moři zcela vyhubeni. Medvidina spilje nabízí i možnost příjemného koupání.

Titova jeskyně (Titova spilja) se skládá ze třech komor. Nachází se na cestě z Visu do Komiže. Jeskyně oproti předchozím nemá žádnou přírodní unikátní výzdobu, ale proslula tím, že ji v letech 1944 – 1945 obýval Tito a jeho generální štáb. (Podhorský, 2007)

Jeskyně Vranjača (spilja Vranjač) návštěvníci naleznou u vesnice Kotlenica. Přesněji řečeno asi 28 km severovýchodně od Splitu. Jeskyně je dlouhá 180 m a také vyniká krápníkovou výzdobou.

Dračí jeskyně (Zmajeva spilja) leží na jižní straně ostrova Brač nad obcí Murvica ve výšce 280 m. n. m.. Je přístupná z Bolu. Hned u vstupu jsou vytesány rysy draka. V jeskyni jsou k vidění zbytky poustevnických obydlí a kostelík. U vchodu vytesány plastiky draka, uvnitř zbytky poustevnických obydlí a kostelíka.

Grapčeva jeskyně (Grapčeva spilja) je na ostrově Hvaru mezi obcemi Zavala a Světa Nedelja. V jeskyni jsou k vidění nálezy pozůstatků člověka více jak 3 500 let staré. Dále je tu i nejstarší chorvatská jeskynní kresba.

Jeskyně Rača (spilja Rača) leží na ostrově Lastov. Veřejnosti je volně přístupná a nejlépe dostupná z obce Lastovo.

Jeskyně Biserujka (spilja Biserujka) se nachází na ostrově Krku ve vnitrozemí, u obce Rudine. Dobře přístupná je z letovisek Malinska a Njivice i z obce Šilo proti Crikvenici. Jeskyně se pyšní krápníkovou výzdobou o délce je 110 m. Pro návštěvníky je ale zpřístupněno jen 65 m. Poblíž Biserujky je jeskyně Vitezi c (spilja Vitezi c).

Jeskyňe Baradine (Jama Baredine) u obce Nova Vas na severní části Istrie. Nachází se přímo ve vnitrozemí. Nejlepší dostupnost je zejména z Taru, Novigradu nebo Poreče. Jeskyňe je dlouhá 120 m. Oproti předchozí jeskyni je celá přístupná veřejnosti. Návštěvníkům nabízí krásnou krápníkovou výzdobu. (Chorvatsko: inspirace na cesty, 2014)

Přehled nejdelších jeskyní v přímoří:

- Jeskynní soustava Vilinska spilja – Ombla u Dubrovníku 3 063 m
- Dolní část Cerovacké jeskyňe u Gračacu ve Velebitu 2 682 m
- Klementina I u Štirovače ve Středním Velebitu 2 403 m
- Spilja Gromača u Dubrovníka 2 171 m
- Gospodska spilja u Vrliky v Dalmácii 2 080 m
- Spilja Kotluša u Vrliky v Dalmácii 2 015 m

Propasti:

Další přírodní atraktivitou jsou propasti, kterých je v jadranském přímoří nespočet. Pro příklad jen na ostrově Brač je jich přibližně 300. Na Velebitu je také velké množství propastí. Návštěva propastí se doporučuje pouze speleologům s patřičným vybavením. Pro klasické návštěvníky jsou velmi lákavé jícny propastí.

Pro informaci nejhlubší propasti: (Bousfield, 2007).

- Soustava Lukinajama – Trojama na lokalitě Hajdučki Kukovi na Severním Velebitu (nejhlubší v Chorvatsku, 9. nejhlubší na světě 1 392 m)
- Slovačka jama na lokalitě Mali kuk na Severním Velebitu 1 301 m
- Stara škola na Biokovu 576 m
- Vilimova jama na Biokovu 572 m
- Patkov gušt na lokalitě Gornji kuk na Severním Velebitu 553 m
- Jama pod Kamenitim vratima na Biokovu 520 m
- Ledena jama – Lomskaduliba na Severním Velebitu 514 m

Jedna z nejzajímavějších z nich je Ledová jeskyňe v propasti Lomskaduliba na Velebitu. Tloušťka ledové vrstvy dosahuje 40 m.

Ponory:

Ponorem je označováno místo neboli otvor často velkých rozměrů, kde řeka mizí v krasovém podzemí. Tento úkaz je k vidění jen v určitých obdobích. V některých případech je možné spatřit velké hydrogeologické jevy. Nejznámější a nejkrásnější ponor řeky Dobry v obci Ogulin, zvaný také Djulin ponor, se nenachází na pobřeží. Je nutné se vydat z Chorvatského přímoří ze Senjde, Nového Vinodolského, atd. Cesta z Nového Vinodolského do obce Ogulin je 65 kilometrů dlouhá. Druhý úchvatný ponor je možné pozorovat v Pazinu v centru Istrie. Ponor se jmenuje Fojba a vyskytuje se přímo ve středu města. (Klocker, 2001)

Vyvěračky:

Vyvěračka je přesným opakem ponoru. Představuje místo, kde voda proniká na prach země. Často se nahromaděná voda dostává ven silným proudem. Často se pak z vyvěračky stává říčka nebo i řeka. Z jednou nejzajímavějších vyvěraček je Zeleni vir, která je blízko pobřeží. Nedaleko obce Skradu v Gorském kotaru. Zeleni vir je spojen i s prohlídkou Čertovy soutěsky (*Vražji prolaz*). Řeka Rijeka Dubrovačka je důsledek mohutné vyvěračky. (Bousfield, 2007)

Skalní mosty:

V Chorvatsku jsou skalní mosty výjimečné. Z nejznámější z nich je skalní most Lišanibunari u Jablance na Chorvatském přímoří (severně od Karlobagu).

Jezera v závrtech:

Jezera v závrtech jsou pozoruhodné krasové jevy, které lákají mnoho turistů z celého světa. V minulosti to byla podzemní jezera, která se postupem času ocitla na povrchu země v obřích závrtech díky zřícení stropů chodeb a jeskyň. K závrťovým jezerům patří Červené a Modře jezero u Imotského. (Podhorský, 2007)

4.5.6 Flóra

Původní rostliny na Jadranu se řadí ke středomořské oblasti. Pro tuto oblast je typická zelená vegetace. Také je velmi bohatá na rostlinné druhy. Pro příklad je možné uvést oblast Dalmácie, která pojímá více jak 2 300 autochtonních rostlinných druhů. Tímto počtem

patří mezi první místa Evropy. Nejen středozemí, ale i ostrovy jsou bohaté na flóru. Mezi hlavní ostrovy, kde je největší výskyt zelené vegetace, se řadí ostrov Krk. Zde rostlinstvo leží v nadmořské výšce 300 - 400 metrů. V Chorvatsku je nejvíce rozrostlé společenství makchie, které se skládá ze zelených křovin a malých, zakrslých stromků, zejména jalovců, vavříků, řečíku a dubu. Jak už bylo zmíněno v předešlé kapitole, země je bohatá na vápencové povrchy. I na nich žije rostlinstvo tzv. frygana. Frygana je řídký porost složený z nízkých keřů a bylin (prýšec, kozinec a šalvěj). Na některých vápencových místech není zaznamenána žádná vegetace, protože se jedná o pusté svahy, prudké srázy i typický holokras. (Schetar, 2008)

Lesy jsou v Chorvatsku spíše výjimečné. V minulosti tomu však bylo jinak. Za dávných dob byly lesy rozsáhlým porostem v zemi. Jednalo se hlavně o listnaté lesy. Hlavní dominantou se stal dub cesmínovitý, balkánský, uherský a pýřitý. Dalšími častými porosty byly javor habrolistý, tupolistý a jasanolistý, habr východní, habrovec habrolistý, jasanovec širokolistý a další stromy, které rostou v podnebním pásmu. Lesy byly všude, od Atlantského oceánu až po Sibiř. Postupem času většina lesu vymizela.

V nadmořské výšce nad 300 metrů se mění zelená vegetace na pásmo lesů a řídkých porostů s opadavými listy, které se nazývají šibljak. Do této skupiny patří například keř, který je v přímoří nejrozšířenější a to vítečník sítinovitý. Dále sem spadá i vavřík vznešený, šalvěj lékařská a další. Ve zbytku lesa je dominantou dub cesmínovitý. V přímořských oblastech je nejčastější rostlinou hojná planika, která plodí výrazné červené plody naginge. Plody jsou jedlé a místní obyvatelé z nich dělají oblíbené kompoty a zavařeniny.

Nenáročnou rostlinou je Rohovník obecný. Roste po celém území Chorvatska. Rodí plody, které jsou pojmenovány jako svatojánský chléb. Plody však nejsou lahůdkou pro člověka. Slouží jako krmivo pro domácí zvěř. Obvyklými listnatými dřevinami jsou i lokvát japonský, vřesovec stromovitý. Mezi běžné jehličnaté stromy patří všechny druhy borovic. Například borovice halepska, přímořská, černá a pinie. Dále je možné ještě zmínit mikromerii chorvatskou a jalovec červenoplodý. (Klocker, 2001)

Kromě původních druhů rostlin se v přímořských oblastech vyskytují druhy, které byly do těchto míst dovezeny ze subtropického pásma. Jde o pozoruhodné rostliny, které se plně přizpůsobily klimatickým podmínkám. Tyto rostliny dodávají přímoří exotický ráz,

protože spoustu turistů má za to, že rostliny jsou v těchto oblastech odjakživa. Do této skupiny patří např. palmy, oleandry, agáve, aloe, cypřiše a další.

Velkým fenoménem v posledních letech se staly mandarinky. V Chorvatsku existuje několik obrovských plantáží, které se stále rozšiřují. Dalším citrusy jsou pěstovány v chráněných místech i v deltě řeky Neretvy a v blízkém okolí Dubrovníku. (Podhorský, 2007)

Mezi užitkovou rostlinou se řadí i olivovníky. Olivy se pěstují po celém přímoří, ale nejvyšší plody jsou z Šipanu, Lopudu, Mljetu i okolí Dubrovníku. Hlavní výhodou olivovníku je, že se o ně lidé nemusí nijak zvlášť starat. V minulosti jich bylo nejvíce v přímoří. Uvádí se, že v 18. století bylo na území státu 27 milionů olivovníků. O něco později byl velký počet vykácen a místo nich se zasadili vinné révy, které získaly také velký úspěch. Bohužel jen do té doby, než došlo ke zničení vinic révokazem. Poté se vinice předsázeli zpět na pěstírnu olivovníků. (Schetar, 2008)

Velkou pochutinou jsou i plody z fíkovníků. Fíkovníky jsou odolnější než olivovníky. Dokážou přežít i ve větší vzdálenosti od moře a ve vyšších nadmořských výškách. Největší úrodu hlásí v údolí Krky u Kninu nebo na Neretvě ještě za Metkovicem. Stejně vlastnosti mají i mandloně. Na ostrově Hvar se nachází porosty levandule, které dorůstají obvykle velkých rozměrů. Levandule je tak pro tento ostrov charakteristickou rostlinou. Ovšem pěstování není úplně jednoduché. Rostliny rostou na příkrých srázích.

Na ostrově Vis je stanice, kde se pěstují a množí palmy. Vinná réva je také velmi rozšířenou plodinou v celé přímořské oblasti. Přímoří je známo svými obzvlášť kvalitními červenými víny. I bílá vína jsou velmi dobře hodnocena. Vinné révy tak zajišťovali obživu pro několik tisíc domorodců. Bohužel na přelomu 19. a 20. století došlo k velké vinařské katastrofě. S příchodem révokazu došlo ke zničení téměř všech vinohradů. Většina pěstitelů tak musela emigrovat, aby se dokázali uživit. Ještě v dnešní době je možné spatřit opuštěné, zarostlé, zpustlé velké plochy, na kterých se kdysi pěstovala vinná réva. (Chorvatsko: inspirace na cesty, 2014)

Zelenina i ovoce se nejvíce pěstují v deltě Neretvy (rajčata, papriky, mandarinky, pomeranče, citrony, broskve, meruňky a v poslední době i kiwi). Kiwi se stalo autochtonní rostlinou. V určitých místech blízko vnitrozemí, které je ovlivněno přímořským klimatem se pěstuje tabák. Například se jedná o oblast v okolí Imotského.

4.5.7 Fauna

V přímoří fauna představuje velké bohatství druhů volně žijících živočichů v přírodě. Mnohé z nich jsou endemické. Specifickou skupinu tvoří šakali, které žijí na poloostrově Pelješac. Ale setkat se s nimi je možné i na ostrově Korčula. Na ostrově Mljet žije promyka mungo. Tento živočich byl dovezen do země v 19. století z Indie, protože v této době došlo k nebezpečnému přemnožení hadů. Promyky se hady živí a postupem času opravdu zastavili i zmírnili počet hadů. Do jejich jídelníčku je zařazeno i drobné ptactvo. Plazů je i přesto stále mnoho. Nejnebezpečnější je zmije růžkatá. Ale jejich počet není příliš velký. Vyskytují se však ve velkém počtu. Největší výskyt je zaznamenaný na vrchu Sveti Ilija. Místní mu přezdívali Monte Vipera, překladu Hadí kopec. Setkat se s nimi mohou i návštěvníci v národním parku Paklenica. Proto se turistům doporučuje mít dobré pevné boty a dlouhé kalhoty. (Bousfield, 2007)

Dalšími živočichy jsou želvy i štíři. Některé druhy jsou velice jedovaté. Kontakt štíra s člověkem je výjimečný. Netypickým živočichem je velká stonožka Scolopendra. Charakteristickým hmyzem v přímořských oblastech jsou cikády, které jsou neustále slyšet. Dále je zde i velký počet motýlů různých barev. V daných částech žije velké množství zajíců, tetřevců, koroptví, jeřábů, orebicí řeckých, jezevců a kun. Především v Dalmácii je bohaté složení tažného ptactva. Jedná se o divoké kachny a husy, čápi, pelikány a plameňáky. Do Chorvatska na zimu přilétají ptáci ze severní Evropy. (Klocker, 2001)

Obyvatelé Chorvatska však nemají vhodné podmínky pro chov domácích zvířat. Rostlinstvo není natolik bohaté, a proto není možné zabezpečit potravu pro dobytek. Krmné směsi se pěstují pomálu, protože péče o ně je finančně nákladná. Potřebují velké množství vláhy. Nejvhodnější zvířata pro chov v této oblasti jsou muli a osli, protože jsou v daném směru skromní. Na pastvinách je možné vidět ovce. Tím, že mají ovce menší příjem potravy, dávají o to méně mléka a vlny. Ale maso z nich je velmi dobré. V posledních letech se rapidně snížil počet koz, které byly dříve chovány ve velké míře. Kozy však přispívali k velkému úbytku volně rostoucí vegetace. Skot se chová spíše v severních přímořských oblastech.

Nejen na zemi ale i vodě je počet živočichů vysoký. Mořští živočichové se odvíjí od fauny starého moře přezdívaného Tethydy. V jaderském moři žije více jak 380 druhů ryb. Z toho velké množství spadá do kategorie modrých ryb neboli plavíh rib. Jedná se o známé

sardele, tučňáky, makrely a palamidy. Zmíněné druhy ryb nežijí trvale v Jadranu, pouze přes něj plují ze Středozemního moře. Proto 75 % výnosu z mořského rybolovu Chorvatka zajišťují právě migrující ryby. Ale i přesto jadranské moře poskytuje „domov“ rybě bílé, bijela riba. Do skupiny bílých ryb patří zubatac, cípal hlavaty a parmice nachová. Ryby jsou velmi chutné a jejich cena je poměrně vysoká. (Podhorský, 2007)

Do skupiny chorvatských hlavonožců lze zařadit olihně, chobotnice a sépie. Měkkýši jsou slávky jedné a ostranky jaderské. Ústřice jsou plži, kteří se pěstují uměle ve vybraných místech v moři. Například ve Stonském zálivu na jihu a na serveru v Linském zálivu. Zastoupení tu mají i koryši. Zejména raci, humři a langusty. Výskyt mořských hub a korálů se snížil a je možné je spatřit až ve hloubce v rozmezí 40 - 100 metrů. Jejich pokles způsobil rybolov. (Schetar, 2008)

Delší plavbu na lodi často doprovází delfíni. Kytovci jsou viděni u Jadranu jen výjimečně. I tohle moře není ochuzeno o dva druhy malých žraloků. Jde o hladkouna a mačku skvrnitou. Místní obyvatelé je nazývají Morski pas. Žraloci jsou spatřeni z velkých námořních lodí, ze kterých jsou vyhazované odpadky do moře a pro žraloky jsou tak vydatnou potravou. Mimo trasy je pobyt žraloků výjimečný. Převážně se jedná o menší druhy. Velmi rozšířenými druhy jsou zástupci ostnokožců. Zejména hvězdice, sumýši i ježovky. V posledních letech se vrátili do jadranských vod i tuleni. Ti patří k nejohroženějším druhům ve Středozemí. (Bousfield, 2007)

4.5.8 Pobřeží a ostrovy

Chorvatské pobřeží je druhým nejčlenitějším pobřežím v Evropě. Táhne se na severu od Savudrije k mysu Oštri na jihu a tvoří převážnou část východního Jadranského pobřeží. Celková pobřežní linie včetně ostrovů měří 5 835 km. Pevninská pobřežní linie měří 1 777 km. Část pobřeží je nízká a písčitá, zbylá je strmá a skalnatá a je tvořena vápencem. Dnes tolik oblíbené zálivy vytvořil pokles pevniny a zaplavení mořem.

Chorvatské pobřeží můžeme rozdělit na následující oblasti: (Chorvatské pobřeží a ostrovy, 2012)

- Západoistrijské přímoří
- Kvarnerská riviéra
- Chorvatské přímoří

- Severní Dalmácie
- Střední Dalmácie
- Jižní Dalmácie

Chorvatsko má dva poloostrovy, na severu je to Istrie a na jihu je to Pelješac. K Chorvatsku dále patří celá řada ostrovů, které jsou podél celého pobřeží. Z celkového počtu 1 185 ostrovů je pouze 66 obydlených. Největšími ostrovy jsou Cres a Krk dále pak Brač a Hvar. (Chorvatsko:Kvarner a Severní Dalmácie, 2003)

Jadranské ostrovy můžeme členit následovně: (Klocker, 2009)

- Západoistrijské ostrovy (*Brijunské ostrovy*)
- Kvarnerské ostrovy (*Cres, Lošinj, Krk, Rab, Pag a přilehlé ostrovy*)
- Severodalmatské ostrovy (*souostroví Kornati a skupina menších ostrovů jako např. Vir, Rivanj, Sestrunj, Ugljan, Pašman a Murter*)
- Středodalmatské ostrovy (*Brač, Hvar, Šolta, Vis*)
- Jihodalmatské ostrovy (*Korčula, Mljet, Lastovo, Palagruža, Elafistké ostrovy*)

Mapa ostrovů je přílohou D.

4.5.9 Národní parky

V Chorvatsku se nachází osm národních parků. S celkovou rozlohou 994 km², což zabírá 1,8% rozlohy Chorvatska. Největší z nich je Národní park Plitvická jezera, a spolu s Národním parkem Paklenica jsou nejstaršími Národními parky, které byly vyhlášeny roku 1949.

PLITVICKÁ JEZERA (Plitvička jezera)

Národní park Plitvická jezera byl založen v roce 1949. Ale až od roku 1979 je na seznamu světového přírodního dědictví UNESCO. Tvoří ho soustava 16 jezer, která jsou propojená vodopády a kaskádami. Národní park Plitvická jezera zabírá plochu 295 km². Masivy Male Kapele a Plješivce obklopují jezerní soustavu. Jezerní soustava je rozdělena na horní a dolní patro. Horní patro má 12 jezer a dolní patro má 4 jezera. (Bousfield, 2007) Park leží ve vápencové proláklíně a neustále mění svou tvářnost narůstáním travertinových hrází, erozí travertinových bloků a dalších vlivů. Film Poklad na stříbrném jezeře ukazuje jenom zlomek toho, co mohou návštěvníci vidět ve skutečnosti. Unikátní bakterie

přispívají ke vzniku teras. Tyto bakterie žijí na terasách v mechu a trávě. Zřícením stropů podzemních jeskyň a jejich naplněním vodou vznikla dolní jezera. Barva jezer se neustále mění od azurové přes jasně zelenou po tmavě modrou nebo šedou. Barva je závislá na množství minerálů a organismů ve vodě, neboť déšť přináší bahno, které se ukládá na dně, a pod různým úhlem dopadu slunečních paprsků působí neuvěřitelné barevné proměny. (Klocker, 2001)

Říčka Plitvica, která dala celé soustavě jezer jméno, nespojuje žádná jezera. Hlavní systém vznikl na blízkých řekách Matica a Rječica a na třech menších potocích. Teprve po jejich splnutí se spojují s Plitvicí a vytvářejí řeku Korana.

➤ PAKLENICA

Národní park Paklenica se nalézá na jižních svazích Velebitu nedaleko Zadaru na ploše téměř 102 km². Vyhlášena za národní park byla v roce 1949. Vstupní bránou do národního parku je historické město Starigrad. Nejatraktivnější a nejcennější částí parku jsou dva mohutné kaňony: Mala a Velká Paklenica. Veliká Paklenica je dlouhá 14 km a široká 500 až 800 m. V nejužším místě měří jen 50 m. Svislé útesy se na obou stranách zvedají do výšky přes 700 m. Mala Paklenica je dlouhá 12 km a široká 400 až 500 metrů. Park nevyniká pouze svou nedotčeno přírodou a rozsáhlým lesním porostem na ploše téměř 1840 hektarů, ale je vysoce ceněný i pro geologické vlastnosti, neboť zde lze nalézt mnoho krasových jevů. (Chorvatsko: Kvarner a Severní Dalmácie, 2003)

➤ MLJET

Mljet je ostrov v Jaderském moři, který administrativně patří k Dubrovnicko-Neretvanské župě Chorvatska. Má rozlohu 100 km². Ostrov je 37 km dlouhý a široký maximálně 3 km. Ostrov je nejlesnatějším místem v Chorvatsku, 72% jeho rozlohy pokrývají lesy. V západní části ostrova byl 12 listopadu 1960 vytvořen národní park. Na území národního parku se nacházejí dvě jezera, která jsou úzkými úžinami spojené s Jaderským mořem, takže jejich voda je slaná.

Voda v obou jezerech je až o 4 stupně teplejší než voda v okolním moři. Velké jezero má rozlohu 45 ha a dosahuje hloubky 46 m a Malé jezero má rozlohu 24 ha a dosahuje hloubky 29 m. Na Velkém jezeře se rozprostírá malý ostrůvek Sv. Marije, na kterém byl

v 17. Století postavený klášter benediktýnů. Na ostrově se nachází také geologicky zajímavá oblast Zakamenica. (Podhorský, 2007)

➤ KORNATSKÉ OSTROVY (Kornati)

Národní park Kornati se nachází v centrální části Chorvatska a tvoří jej skupina 89 ostrovů, ostrůvků a útesů. Celková rozloha se odhaduje na 220 kilometrů čtverečných a je to nejhustější souostroví na celém Jadranu. Název pochází z období starého Říma, kdy byl největší z ostrovů označován jako IsolaCoronta. Území je unikátní svým soběstačným ekosystémem, jenž pracuje bez zásahu lidské ruky. Ostrovy jsou tvořeny oblými vápencovými skalisky z období křídý. Ačkoliv je na ostrovech mnoho obytných stavení, posledními stálými obyvateli byli Římané. Národní park Kornati byl vyhlášen v roce 1980. Správa parku má sídlo na ostrově Murter. (Bousfield, 2007)

➤ BRIJUNSKÉ OSTROVY (Brijuni)

V Istrijské části Chorvatska v takzvané červené Istrii se nachází Brijunské ostrovy (podle italského Brioni), jedno z míst, jenž bylo po dlouhá léta veřejně přístupné. Představují je dva hlavní ostrovy Velký a Malý Brijun a dvanáct menších ostrůvků, s celkovou rozlohou 7,42 km². Největší z ostrovů Velký Brijun se rozprostírá na rozloze 690 hektarů. Tyto byly v roce 1983 prohlášeny za národní park Brijuni.

Hranice národního parku tak jak je znám dnes byly stanoveny v roce 1999. Převážnou část parku tvoří z 80% moře a mořské dno zabírající plochu téměř 34 km². Od pevniny je dělí dva kilometry široký Fažanský průliv, pojmenovaný podle městečka Fažan nacházejícího se na pevnině. Ostrovy jsou tvořeny vrstvami vápence z období křídý na povrchu vrstvou hnědé místy načervenalé půdy. (Schetar, 2008)

➤ ŘEKA KRKA

Nedaleko města Šibenik ve střední Dalmácii se nachází národní park Krka. Byl založen v roce 1985 na středním a dolním toku řeky Krky, největší řeky severní Dalmácie. Pramení v Dinárském pohoří pod vrchem Krševac a její tok je dlouhý 73 km. Park se rozkládá na ploše 102 km², je tvořen spoustou kaskád, hrází, peřejí a vodopádů, z nichž největší dosahuje výšky 48 m. Hráže a kaskády vznikají po dlouhá staletí podobně jako na

Plitvických jezerech působením eroze a rozpadem vápence. Na několika místech řeka tvoří úzký a hluboký vápencový kaňon, jehož stěny jsou vysoké až 200 metrů. (Klocker, 2001)

Na rozdíl od Plitvických jezer, v národním parku Krka je koupání povoleno. V centrální části parku se nachází Skradinské vodopády. Tyto vodopády tvoří sedmnáct travertinových teras, hrází a vodopádů, které pouští vodu z výšky 37,5 metrů. Největší podívaná je koncem jara, kdy řeka Krka dosahuje nejvyššího vodního stavu.

Nad Skradinskými vodopády je přístaviště výletních lodí, ze kterého jezdí pravidelně pořádané vyjížďky k jezeru Visovac. Jezero je dlouhé 3,5 km a široké 800 metrů. Cílem plavby je ostrůvek uprostřed jezera, na kterém se nachází klášter františkánů. (Podhorský, 2007)

➤ SEVERNÍ VELEBIT

Severní Velebit je nejmladším za skupiny národních parků Chorvatska. Nachází se v přímořské oblasti severní Dalmácie na severní části horského masivu Velebit mezi průsmykem Vratnik a řekou Zrmajou. Délka parku je 140 km a šířka je od 10 do 30 km, celkem park zabírá plochu cca 109 km². (Chorvatsko: Kvarner a Severní Dalmácie, 2003)

Některé části parku byly prohlášeny národním parkem již v roce 1928, ale kvůli nedodržení dohody o neustálém obnovování a rozvoji parku, nebyl zapsán jako celek. V roce 1978 byl Velebit zařazen organizací UNESCO do mezinárodní sítě biosférických rezervací a 22 let poté na přelomu roku 2000 a 2001 byl vyhlášen národním parkem.

Park je velmi vyhledávaný pro své četné horolezecké stezky. Nejznámější stezkou je Premužićova cesta z roku 1933.

Z vrcholků hor se naskýtá krásný výhled na pobřeží Jaderského moře, ostrovy Rab, Pag, Goli otok, Prvić i Krk. V roce 1994 došlo k největšímu objevu chorvatského krasu, objevení nejhlubší chorvatské jeskyně Lukinajama (1392 m), která je devátou nejhlubší na světě. Byla nazvána podle chorvatského speleologa Ozrena Lukiće, který na začátku 90. let zahynul na Velebitu. (Schetar, 2008)

➤ RISNJAK

Severovýchodně od Rijeky v hustě zalesněné oblasti horského masivu Dinaric asi 15 km vzdušnou čarou od pobřeží Jaderského moře, leží národní park Risnjak, nejzelenější ze všech národních parků. Pro svou geomorfologickou a klimatickou rozmanitost byl 15. září

1953 na doporučení jednoho z nejuznávanějších botaniků Prof. Dr. Ivo Horváta vyhlášen národním parkem. Původní velikost parku čítala 3014 hektarů, v roce 1997 došlo na přání Prof. Dr. Ivo Horváta k jeho rozšíření o centrální část masivu Risnjak a horní tok řeky Kupa na konečných 6400 hektarů.

První horské chaty zde začali vznikat kolem roku 1932. Oblast národního parku je rozdělena na dvě zóny s různými stupni ochrany. Risnjak je tvořen pohořím Risnjak a Snježnik a údolím řeky Kupa. Nejvyšším vrcholem parku je VelikiRisnjak s výškou 1528 m, druhým nejvyšším je 1506 m vysoký Snježnik. Celé pohoří Dinárských alp je z vápence a dolomitu, díky tomu je oblast velmi specifická svými ekologickými geomorfologickými a hydrologickými charakteristikami. (Bousfield, 2007)

Díky poměrně výrazným erozivním vlastnostem je zde možné spatřit mnoho krasových jevů, jako například různé jeskyně, skalní průrvy, údolí. Údolí řeky Kupy je jedinou obydlenou zónou Národního parku. Nachází se zde několik osad, které čítají cca padesát obyvatel. Mapa národních parků je přílohou E.

Mezi další chráněná území patří: [online] (www.chorvatsko.cz)

- chráněné krajinné oblasti (např. Velebit, Biokovo, Vranské jezero)
- přírodní rezervace
- chráněná naleziště
 - botanické rezervace
 - geomorfologické rezervace
 - ornitologické rezervace
 - rezervace lesní vegetace
- lesoparky
- chráněné přírodní výtvoř (např. Linský záliv na Istrii)
- zvláštní faunistické lokality (např. ornitologické lokality).

4.6 Kultura a zvyky

Chorvatské mýdlo

Nejlepší a nejznámější je s vůní levandule z ostrova Hvar.

Olivový olej

Který je pravděpodobně jeden z nejlepších na světě. Chorvatský olivový olej získal mnoho mezinárodních ocenění za svou bohatou chuť a kvalitu. Vozí se většinou ten nejkvalitnější, panenský. Levný ale není. (Klocker, 2001)

Mořská sůl

Vyrábí se jak čistá, neochucená, tak i s přidavkem různých vonných bylin, nejčastěji ve formě sypké směsi. Nejlepší mořská sůl je z ostrova Pag a z města Ston. (Schetar, 2008)

Levandule

Když na Hvaru kvetou levandulová pole, voní celý ostrov touto aromatickou bylinou, která nejen dokáže výborně uvolnit ale zároveň má i schopnost i odpuzovat moly. V krásně vyšívaných sáčkích nebo ve velkém jako destilovaný olej nebo v podobě mýdel a přísad do koupele je levandule nejdůležitějším suvenýrem tohoto regionu. Svazek levandule je voňavý dárek, který vždy potěší. Svazky můžete koupit sušené na místních tržnicích. Nebo také jako vonné éterické oleje v krásných suvenýrových baleních.

Sýry

Výborné jsou zejména ovčí a kozí sýry, můžete sehnat levnější, ale také velmi drahé. Jeden z nejznámějších a nejkvalitnějších sýrů je Paški sir z ostrova Pag. Dalším sýrem, který lze doporučit je „VITA“ sýr, který je podobný parmazánu. (Bousfield, 2007)

Loza / travarica

Je to pálenka z vinných hroznů. Čistě se říká loza, ochucené travarica. Jak čistý destilát je oblíbená zejména u těch, kdo dávají přednost čistým klasickým pálenkám bez jakýchkoliv přísad. Domácí pálenku pokládají Chorvaté nejen za výborný alkoholický nápoj, ale i za přírodní lék.

Pršut

Je vyhlášená chorvatská specialita z vepřového masa. Vyrábí se v každém regionu specifickým způsobem. Při výrobě hrají důležitou roli i takové faktory jako například odrůda vepřů, z jak těžkých a starých kusů masa se vyrábí a podobně. Maso se za určité teploty nasoluje a pak se po několik dní za sebou dosoluje. Poté se suší pověšené v proudu vzduchu a v chladném dýmu. (Chorvatsko: inspirace na cesty, 2014)

Kravata

Dnes již skoro neexistuje světadíl, kde se nenosí kravata. Hedvábná ručně tkaná kravata je jedním z nejznámějších chorvatských suvenýrů. Kravata byla původně širokým šátkem na krku chorvatských vojáků v 17. Století. V 18. Století se ve tvaru širokého bílého šátku stala doplňkem pánského kroje a od té doby poléhala různým módám. Tento doplněk brzy převzali Pařížané, jako symbol pokroku, v době francouzské revoluce. A tak se kravata rozšířila po celém světě.

Morčić

Typický suvenýr z oblasti Kvarnerského zálivu jsou šperky z Rijeky „morčići“ s krásně vyvedenou hlavou černocho s turbanem. Morčić byl symbolem ekonomické moci toho, kdo šperky nosil. Tvrdilo se také, že má kouzelné vlastnosti, jako amulet. Šperk vznikl v Rijece v 17. Století jako skromnější odpověď na překrásné benátské šperky „moreto“, které byly inspirovány Orientem. Brzy si je oblíbili i obyčejní lidé v Rijece a zlatníci je vyráběli za přijatelné ceny. V druhé polovině 19. Století se morič stal luxusním a drahým šperkem ve vyšších kruzích (Bousfield, 2007).

Krajky

Ostrov Pag je známý jemností svých krajek, které vyrábějí doma tamější ženy. Mnoho jich prodává své krajkové dečky nebo ubrousky na trhu nebo před Krajkářským muzeem na Pagu. (Chorvatsko: inspirace na cesty, 2014)

Med

Z ostrova Hvar pochází například med s levandulovou příchutí. Stejně jako olej se i med prodává na trzích a výrobci ho nabízejí i podél silnic.

Maraschino

Je Zadarský likér, který se po prověřené receptuře vyrábí z gorkaste dalmatské višně marasky a je známý po celém světě. (Podhorský, 2007)

4.6.1 Stravování

Chorvatsko má vlastní gastronomickou tradici, která byla dlouhodobě ovlivňována kulturou některých středomořských i středoevropských zemí. Chorvatská kuchyně je velmi rozmanitá, liší se nejenom na pobřeží a ve vnitrozemí, ale také mezi regiony. *„Vnitrozemská kuchyně se vyznačuje praslovanskými kořeny a nedávnými kontakty s vyspělými gastronomickými školami – maďarskou, vídeňskou a tureckou. Dominují v ní masné výrobky, sladkovodní ryby a zelenina. Pobřežní oblasti se vyznačují vlivem Řeků, Římanů, Ilyrů a pozdějších středomořských kuchyní – italské a francouzské. Vynikající četně speciality z plodů moře (olihně, sépie, chobotnice, humři, langusty...) připravované na nejrůznější způsoby, dále olivový olej, pršut, různé durhy zeleniny, chorvatská vína jako jsou malvazija, dingač a vrbničkazlahtina, nebo různé likéry jako proslulé maraschin.“* (Časopis Chorvatsko plné života, 2015).

Vliv maďarské kuchyně je nejvíce vidět v severozápadním Chorvatsku a v Záhřebu. Vydatná masitá jídla jsou tu velmi v oblibě, mezi tyto jídla patří: grilovaná masa a špízy, skopové maso, vepřové maso a kachní maso. K těmto masům se nejčastěji podávají zapékané nudle nebo pečené brambory. Guláš je dalším typickým jídlem tohoto regionu. A typickým dezertem jsou palačinky s marmeládou a čokoládovou polevou.

Místní specialitou Slavonie je riblji paprikáš neboli kapr (či štika) s paprikovou omáčkou a nudlemi. A dále jsou světově proslulé slavonské klobásy, zejména kulen, což je tvrdý salám s paprikovou příchutí, který se podává s domácím sýrem, rajčaty a nakládanou zeleninou.

Středomořská kuchyně převažuje v přímořských oblastech, kde se hojně používá olivový olej, česnek, ryby a bylinky. Typickým hlavním chodem jsou smažené olihne (lignje), chobotnicový salát nebo chorvatské mušle. Těstoviny či rizoto s dary moře jsou nejčastěji podávány jako předkrm. Na Istrijském poloostrově je znát vliv italské kuchyně. Italská polévka minestrone má i chorvatskou variantu, která se jmenuje maneštra a jedná se o zeleninovou polévku s fazolemi. Další specialitou je dušené rybí maso s polentou (brodet) a také paštica, což je „obdoba“ naší svíčkové (jehněčí nebo hovězí maso

prošpikované mrkví, špekem a česnekem zapékané ve vinné omáčce s trochou chorvatského proška) se na talíři objevuje s noky nebo se širokými nudlemi posypaných parmezánem. (Bousfield, 2007)

Dalmatskou specialitou je „peka“. Peka je maso s bramborami, zeleninou a bylinkami pečené ve speciálním pekáči zakryté speciálním víkem a celé se to pak peče v ohni.

4.6.2 Nápoje

V Chorvatsku je k dostání celá řada místních nápojů jako například pivo, víno či pálenky. K nejznámějšímu pivo patří Karlovačko a Ožujsko. Nevyrábí se pouze ležák, což je jak Karlovačko tak Ožujsko, ale také se vyrábějí i tmavá piva. Kromě místních piv jsou k dostání i zahraniční značky jako je Laško, Pan, Staropramen, Tuborg atd.

V Chorvatsku se produkují jak bílá tak červená vína a téměř každý region má svou vlastní vinařskou oblast. Dalmácie má však vinařskou tradici nejdelší. Dalmácii proslavila vína Pošipa a Grk, která jsou z ostrova Korčula, Dingač a Postup, která jsou z poloostrova Pelješac a víno Plavac je z ostrova Brač. Slavnoniji proslavila bílá vína a to zejména značkami Kutjevačka Graševina, Kutjevo Chardonnay a Krauthaker Graševina. V Chorvatsku je velmi oblíbený nápoj bevanda či gemišt. Bevanda je směs bílého nebo červeného vína s obyčejnou vodou. Gemišt je bílé víno zředěné šumivou minerálkou. (Klocker, 2001)

Základem oblíbených Chorvatských lihovin je ovoce, např. hroznové víno, višně či švestky. Velmi oblíbené jsou také pálenky ochucené bylinkami, ořechy či medem. Mezi nejznámější a nejoblíbenější pálenky patří loza (pálenka z hroznového vína), travarica (pálenka z bylin), šljivovica (slivovice), orachovica (ořechovice), višnjovica (višňovica).

Káva se v Chorvatsku těší velké oblibě, podává se nejčastěji černá a velmi silná v malých šálcích. (Podhorský, 2007)

Chorvatsko též nabízí širokou škálu nealkoholických nápojů, např. ovocné džusy, míchané nápoje, minerální voda a celosvětově známé značky nealkoholických a šumivých nápojů. Voda z kohoutku je též pitná. Velmi oblíbeným nápojem je Cedevita což je instantní multivitaminový nápoj, který obsahuje 9 vitamínů (B1, B2, B3, B5, B6, B9, B12, C, E).

5. Výsledky a diskuse

Poznávací zájezdy dělíme na dva druhy, a to na poznávací zájezdy hvězdicového nebo kruhového typu. Rozdíl je ve způsobu poznávání dané oblasti. Hvězdicový typ poznávacího zájezdu je ten, kdy klienti bydlí stále na jednom místě a za poznáním vyjíždí. Když to kruhový poznávací zájezd je ten, kdy se klienti projíždí městem a navštěvují památky dle programu a na večer se ubytují na jiném místě než předchozí noc.

Hlavními srovnávacími faktory jsou: časový plán cesty, vybraný termín, délka pobytu, druh dopravy, stravování a konečná cena. Cena zájezdu zahrnuje zpravidla: ubytování, stravování, dopravu tam i zpět, průvodce, pojištění CK proti úpadku. Cena za vstupy do památkových objektů obvykle není zahrnuta do ceny zájezdu. Stejně tak v ceně není zahrnuto cestovní pojištění klienta, které si klient může zajistit sám či si ho může doobjednat u cestovní kanceláře.

V České republice na trhu cestovního ruchu působí mnoho cestovních kanceláří, které pořádají poznávací zájezdy do Chorvatska, proto nemusí být jejich výčet zcela kompletní. Jedná se o nabídku pevně stanovených zájezdů. Níže jsou uvedeny pořádané zájezdy v roce 2016 se stručnou charakteristikou.

Tyto cestovní kanceláře jsou vybrány z důvodu, že nabízejí více jak dva poznávací zájezdy do Chorvatska. Na webových stránkách lze nalézt mnoho nabídek poznávacích zájezdů do Chorvatska, ale mnohdy jsou zájezdy nabízeny přes cestovní agentury. Až mnohdy dochází k porušení zákona č. 159 / 1999 Sb.

Mezi cestovní kanceláře nabízející poznávací zájezdy do Chorvatska patří na českém trhu především:

- Geops – Cestovní Kancelář s.r.o.
- CK INTERTRANS s.r.o.
- CK Mayer a Crocus
- Travel club ČSAD Tišnov
- CK Valaška

5.1 Charakteristika CK a přehled nabídky zájezdů

1. GEOPS – Cestovní Kancelář s.r.o.

Geops – Cestovní Kancelář s.r.o. působí na trhu cestovního ruchu od roku 1997. CK Geops – Cestovní kancelář s.r.o. svou činnost zaměřuje nejvíce na Francii, Itálii, Španělsko, Maďarsko, Rakousko, Alpské země a dále se zaměřuje na zájezdy s turistikou (s pěší turistikou a s cykloturistikou), termální lázně a wellness, Evropské slavnosti a Adventní zájezdy. (www.geops.cz, 2016, [online])

Tabulka č. 2: Geops – nabídka zájezdů

NÁRODNÍ PARK MLJET A JIŽNÍ DALMÁCIE

Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
17.6. - 26.6.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	13 790,- Kč

OSTROV VIS, POKLAD DALMÁCIE 2016

Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
10.6. - 19.6.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	11 990,- Kč
26.8. - 4.9.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	12 390,- Kč
2.9. - 11.9.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	12 390,- Kč

CHORVATSKÝ OSTROV PAG A NP SEVERNÍ VELEBIT

Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
2.9. - 11.9.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	10 990,- Kč

CHORVATSKO, NÁRODNÍ PARKY

Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
17.6. - 26.6.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	11 490,- Kč
1.7. - 10.7.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	11 790,- Kč
26.8. - 4.9.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	11 590,- Kč
9.9. - 18.9.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	10 990,- Kč

KRÁSY CHORVATSKA

Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
17.6. - 26.6.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	9 990,- Kč
24.6. - 3.7.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	10 190,- Kč
1.7. - 10.7.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	10 490,- Kč
8.7. - 17.7.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	10 690,- Kč
15.7. - 24.7.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	10 690,- Kč
12.8. - 21.8.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	10 690,- Kč
19.8. - 28.8.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	10 190,- Kč
26.8. - 4.9.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	9 990,- Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Národní park Mljet a jižní Dalmácie: „Přímořská část jižní Dalmácie nabízí návštěvníkům přírodní krásy i historické památky, krásné pláže i možnost výletů na malebné ostrůvky, dobré víno a místní speciality“ (www.geops.cz, 2016, [online]). Tento zájezd nabízí prohlídku historického města Mostar, prohlídku a pobyt na poloostrově Pelješac, fakultativní výlet na ostrov Mljet, ochutnávku proslulých vín Dingač a Postup, prohlídku města Ston a historické centrum Dubrovníku, prohlídku ostrova Korčula s Katedrálou Sv. Marka.

Ostrov Vis, poklady Dalmácie: „Slunce, prohřáté azurové moře, oblázkové i písčné pláže, plavby lodí, pobřežní jeskyně, skalnaté ostrůvky, levandulová pole, na své si přijdou i milovníci památek a starobylých městeček. Požádáte-li Chorvata, aby vám jmenoval tři nejhezčí ostrovy své vlasti, ve výčtu nebude pravděpodobně chybět Vis. Přírodní krásy ostrova, příchut' zapovězeného – pro veřejnost nepřístupný do roku 1989, členité pobřeží s množstvím zátok, jeskyní a nejednou písčnou pláží, mediteránská městečka místo rozlehlých rekreačních center, subtropická vegetace a průzračné vody Jaderského moře zvou ke strávení krásné dovolené. Poznejte dosud nepoznané a vychutnejte ostrov, kde život plyne ještě neuspěchaným tempem“ (www.geops.cz, 2016, [online]).

Chorvatský ostrov Pag a NP Severní Velebit: „Poznáte krásy divoké chorvatské přírody, kaňon řeky Zrmanja, ostrov Pag, národní park Severní Velebit. Antické i středověké památky, atmosféru městeček a hlavně moře. Dovolená u moře s výlety, nechybí ani lehká turistika v jedinečné krajině“ (www.geops.cz, 2016, [online]). Tento zájezd nabízí prohlídku kaňonu řeky Zrmanja, vyhlídkovou plavbu lodí po krasové řece, celodenní výlet do NP Krka, prohlídku unikátní katedrály Sv. Jakuba v Šibeniku, pobyt u moře, lodní výlet do NP Kornati, celodenní výlet do NP Severní Velebit, výlet na ostrov Pag, návštěva sýrové farmy s ochutnávkou sýrů, prohlídka Zadaru.

Chorvatsko, Národní Parky: „Poznáte jedinečné přírodní krásy národních parků Chorvatska. Vykoupete se pod vodopády řeky Krka, projdete soutěskou Paklenica, navštívíte historická města Split, Zadar, Šibenik i Trogir, poznáte hned několik skvostů architektury i přírody na seznamu UNESCO“ (www.geops.cz, 2016, [online]). Tento zájezd nabízí prohlídku výlet do NP Paklenica a procházku soutěsky Veliká Paklenica,

pobyt u moře, podvečerní výlet do starobylého města Zadar, prohlídku NP Krka a historického města Šibenik s katedrálou Sv. Jakuba, návštěvu historického města Split a Trogir, lodní výlet na souostroví Kornati, návštěvu NP Plitvická jezera.

Krásy Chorvatska: „Poznáte jedinečné krásy přírody národních parků Chorvatska. Vykoupete se pod vodopády řeky Krka, projdete se soutěskou Paklenica, navštívíte historická města Zadar a Šibenik, Split a Trogir“ (www.geops.cz, 2016, [online]). Tento zájezd nabízí prohlídku NP Plitvická jezera, pobyt u moře, prohlídku historického města Šibenik a NP Krka, výlet na souostroví Kornati, půldenní výlet do Zadaru a Biogradu, výlet do pohoří Severní Velebit, návštěva historických měst Split a Trogir.

2. CK INTERTRANS s.r.o.

Cestovní kancelář INTERTRANS s.r.o. je firma, která od dubna roku 1990 podniká v oblasti cestovního ruchu. Tato cestovní kancelář se zabývá pobytovými, poznávacími, lyžařskými, cyklozájezdy a turistikou. Lyžařské zájezdy se specializují na francouzská lyžařská střediska. (www.intertrans.cz, 2016, [online])

Tabulka č. 3: **INTERTRANS – nabídka zájezdů**

KRÁSY JIŽNÍ DALMÁCIE

Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
23.9. - 29.9.2016	polopenze	4x noci	autobus	7 dní	7 840,- Kč

NÁRODNÍ PARKY A KRÁSY CHORVATSKA

Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
9.9. - 15.9.2016	polopenze	4x noci	autobus	7 dní	7 650,- Kč

PO STOPÁCH VINNETOUA A OLD SHATTERHANDA

Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
10.5. - 15.5.2016	polopenze	3x noci	autobus	6 dní	7 100,- Kč
13.9. - 18.9.2016	polopenze	3x noci	autobus	6 dní	7 100,- Kč

PO STOPÁCH VINNEOUA A OLD SHATTERHANDA II.

Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
20.9. - 25.9.2016	polopenze	4x noci	autobus	7 dní	7 840,- Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Krásy Jižní Dalmácie: Tento zájezd nabízí prohlídku historického města Split s Dioklecianovým palácem, odpolední ubytování v letovisku Baška voda, volno u moře. Další den zastávka v Imotski, prohlídka Modrého a Červeného jezera, poté prohlídka Mostaru a poutního místa Međugorje a návštěva vodopádů Kravica. Celodenní výlet na poloostrov Pelješac s prohlídkou města Ston a Orebiće. Celodenní prohlídka Dubrovníku, volno u moře, odjezd do Makarské. (www.intertrans.cz, 2016, [online])

Národní Parky a krásy Chorvatska: účastníky tohoto zájezdu čeká prohlídka NP Plitvická jezera, ubytování na ostrově Pag - odpočinek u moře, koupání, individuální program. Další den účastníky čeká prohlídka Šibeniku a NP Krka, lodní výlet v NP Kornati, prohlídka přírodního parku Jižního Velebitu. Zastávka na vyhlídce na kaňon řeky Zrmanji, návštěva Cerovacké jeskyně. (www.intertrans.cz, 2016, [online])

Po stopách Vinnetoua a OldShatterhanda: „*Pojedte s námi do míst, kde na úžasné vyhlídce na vlnící se Rio Pecos stávalo pueblo kmene Apačů, kde nocovali Cornelovi trampové nebo kde Vinnetou vlákal do pasti Utahy. Projdete se kultovní krajinou natáčení v oblasti pohoří jižního Velebitu, navštívíte jeskyni s pokladem u Stříbrného jezera a řadu dalších míst. Během tohoto zájezdu máte za doprovodu průvodce jedinečnou možnost navštívit nejznámější místa natáčení slavných mayovek, která zároveň patří k nejkrásnějším oblastem v celém Chorvatsku*“ [online] (www.intertrans.cz, 2016). Účastníky, tohoto zájezdu čeká prohlídka NP Plitvická jezera, kde mimo jiné navštíví Stříbrné jezero. Další den účastníky čeká prohlídka Trogiru a NP Krka, dále účastníky čeká turistika v NP Paklenica a prohlídka kaňonu řeky Zrmanja a turistika v pohoří jižního Velebitu. (www.intertrans.cz, 2016, [online])

Po stopách Vinnetoua a OldShatterhanda II.: účastníky tohoto zájezdu čeká prohlídka Čavle, GrobničkoPolje, poté přejezd do Starigradu se zastávkou u Lukova Šugarje. Další den zastávka u BribirskéMostine a vyhlídka na Manojlovački slap. Po krátké procházce v okolí Peručkova jezera přejezd do Splitu kde účastníci navštíví Stobreč a kaňo řeky Zrmanji. (www.intertrans.cz, 2016, [online])

3. Cestovní kancelář Mayer & Crocus

Cestovní kancelář Mayer & Crocus na trhu cestovního ruchu působí již od roku 1991. V nabídce má širokou škálu poznávacích zájezdů do různých zemí. Cestovní kancelář je členem Asociace českých cestovních kanceláří a agentur. (www.ckmayer.cz, 2016, [online])

Tabulka č. 4: **Mayer & Crocus - nabídka zájezdů**

NÁRODNÍ PARKY A PŘÍRODNÍ KRÁSY CHORVATSKA

Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
8.7. - 17.7.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	11 990,- Kč
26.8. - 4.9.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	11 590,- Kč
2.9. - 11.9.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	11 290,- Kč

SEVERNÍ JADRAN A JEHO OSTROVY

Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
3.9. - 11.9.2016	polopenze	6x nocí	autobus	9 dní	10 490,- Kč

OSTROV VIS - POKLAD STŘEDNÍ DALMÁCIE

Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
10.6. - 19.6.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	11 990,- Kč
26.8. - 4.9.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	12 390,- Kč
2.9. - 11.9.2016	polopenze	7x nocí	autobus	10 dní	12 390,- Kč

NÁRODNÍ PARKY A PŘÍRODNÍ KRÁSY CHORVATSKA

Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
19.5. - 24.5.2016	polopenze	3x noci	autobus	6 dní	4 490,- Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Národní parky a přírodní krásy Chorvatska: Tento zájezd do Chorvatska propojuje koupání na plážích s poznáváním jedinečných přírodních krás národních parků Chorvatska. V Chorvatsku budou mít účastníci možnost vykoupat se pod úchvatnými vodopády řeky Krky, projít se soutěskou Paklenica nebo zavzpomínat na slavného Vinnetoua v NP Plitvická jezera. Chorvatsko ale také nabízí významné historické monumenty ve starobylých městech Zadar, Šibenik, Split a Trogir. Chorvatsko je mezi českými turisty samozřejmě nejvíce proslavené díky svému nádhernému moři a pohodové relaxaci na plážích Jadrana. (www.ckmayer.cz, 2016, [online])

Severní Jadran a jeho ostrovy: Tento zájezd do Chorvatska, do jeho severní části, střídá pobytové dny u moře s výlety na přírodně zajímavé ostrovy severního Jadranu i do historické Puly a Rovinje. Cestou si budete moci prohlédnout také významné italské přístavní město Terst a nejznámější místa ve Slovinsku - Postojenské jeskyně a malebné jezero Bled v Julských Alpách. (www.ckmayer.cz, 2016, [online])

Ostrov Vis – poklad střední Dalmácie: Tento zájezd nabízí prohlídku historického města Split s prohlídkou Diokleciánova paláce, lodní výlet na ostrov Biševo s fantastickou modrou jeskyní, pobyt u moře, výlet do Titovy jeskyně, prastaré městečko Vis, panoramatickou jízdu ostrovem a fakultativní ochutnávkou zdejších specialit. (www.ckmayer.cz, 2016, [online])

Národní parky a přírodní krásy Chorvatska: Chorvatsko - to není jen letní dovolená u Jaderského moře v některém z nejznámějších letovisek. To jsou také nádherné národní parky, na které je tento zájezd zaměřen. A hlavně mimo sezónu, kdy do Chorvatska mnoho turistů nejezdí. (www.ckmayer.cz, 2016, [online])

4. Cestovní kancelář Travel Club ČSAD Tišnov

Cestovní kancelář Travel Club ČSAD Tišnov je na trhu cestovního ruchu již 23. sezonu a klientům všech věkových kategorií předkládá širokou nabídku pobytových zájezdů do Chorvatska, Itálie a Španělska autobusovou či vlastní dopravou. Také pořádají poznávací zájezdy do většiny evropských států a též pořádají skupinové zájezdy pro zájmové skupiny, pracovní kolektivy a školy. (www.travelclubck.cz, 2016, [online])

Tabulka č. 5: **Tišnov – nabídka zájezdů**

PLITVICKÁ JEZERA - POHÁDKA O PŘÍRODĚ

Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
5.5. - 7.5.2016	bez stravy	2x noci	autobus	3 dny	1 644,- Kč

POKLADY A PERLY DALMÁCIE S VÝLETEM DO BOSENSKÉHO MOSTARU

Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
25.5. - 3.6.2016	bez stravy	7x nocí	autobus	10 dní	5 211,- Kč

zdroj: vlastní zpracování, 2016

Plitvická jezera – pohádka o přírodě: nespoutané vodopády a všudypřítomná tyrkysová jezera, fascinující podívaná v jedinečném ekosystému. (www.travelclubck.cz, 2016, [online])

Poklady a perly Dalmácie s výletem do Bosenského Mostaru: křišťálově průzračné moře, úchvatné vodopády, majestátné hřebeny hor, historické skvosty a všudypřítomná pohodová atmosféra. (www.travelclubck.cz, 2016, [online])

5. Cestovní kancelář Valaška

Cestovní kancelář Valaška byla založena roku 1992. CK Valaška začala organizovat a prodávat zájezdy do evropských zemí, díky zkušenostem, které získala v zájezdové dopravě. Nejprve prodávat zájezdy do Řecka do letoviska NeiPori, poté do Bibione, Cesenatico, Rimini. A v roce 1993 rozšířila CK svou nabídku o Chorvatsko. (www.ckvalaska.cz, 2016, [online])

Tabulka č. 6: **Valaška – nabídka zájezdu**

CHORVATSKO - ISTRIE NOVINKA 2016					
Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
24.5. - 28.5.2016	polopenze	3x noci	autobus	5 dní	6 790,- Kč
PŘÍMOŘSKÉ PERLY DALMÁCIE					
Termín	stravování	ubytování	doprava	délka	cena v Kč
10.5. - 15.5.2016	polopenze	3x noci	autobus	6 dní	6 350,- Kč
13.9. - 18.9.2016	polopenze	3x noci	autobus	6 dní	6 350,- Kč

zdroj: vlastní zpracování, 2016

Chorvatsko – Istrie novinka 2016: 5 denní autobusový pobytově – poznávací zájezd na Istrijský poloostrov, který je také nazýván slunné „království“ Jaderského moře. Nádherná příroda, starobylá kultura, přívětiví lidé a v neposlední řadě výborné turistické zázemí – to jsou klady, které dělají z Istrijského poloostrova jednu z nejoblíbenějších destinací na chorvatském pobřeží. (www.ckvalaska.cz, 2016, [online])

Přímořské perly Dalmácie: 6 denní autobusový poznávací zájezd Přímořské perly Dalmácie je zájezd do oblasti středního Jadranu spojený s návštěvou míst, která jsou opravdovými perlami zdejšího pobřeží. Ať už jsou to do UNESCO zapsaná města Split a

Trogir, či o nic méně historicky významná a architektonicky bohatá města Šibenik a Zadar nebo přírodní skvosty v národních parcích Plitvická jezera, Paklenica a Krka. Jaderské moře je bezesporu nádherné, ale Chorvatsko nabízí pro vnímavé cestovatele mnohem víc.(www.ckvalaska.cz, 2016, [online])

Nabídka zájezdů do Chorvatska je na českém trhu dost uspokojivá, protože kromě těch pěti zkoumaných cestovních kanceláří nabízí poznávací zájezdy i další cestovní kanceláře. Největší zastoupení z těchto pěti cestovních kanceláří má Chorvatsko v případě cestovní kanceláře Geops, která nabízí hned pět poznávacích zájezdů do Chorvatska. O druhé místo se dělí cestovní kancelář Intertrans a cestovní kancelář Mayer & Crocus, které nabízejí čtyři poznávací zájezdy do Chorvatska. I když si myslím, že poznávací zájezd od cestovní kanceláře Intertrans po stopách Vinnetoua a Old Shatterhanda je asi jedním z nejzajímavějších, protože tento poznávací zájezd se opravdu věnuje pouze místům, kde byly filmy o Vinnetouovi natáčeny a průvodcem tohoto zájezdu je Dr. Koten, který se mayovkami zabývá již 40 let.

Všechny nabízené zájezdy jsou ve své podstatě zájezdy poznávacími s možností koupání u moře. Cestovní kanceláře nabízejí zájezdy v různých kombinacích nejenom v rámci Chorvatska, ale i v kombinaci s Bosnou a Hercegovinou či se Slovinskem. Většinou nabízejí cestovní kanceláře stravování formou polopenze, pouze cestovní kancelář Tišnov nabízí své poznávací zájezdy bez stravování a to z toho důvodu, že se snaží stihnout během celého dne co nejvíce.

Cenová relace jednotlivých zájezdů se odvíjí od toho, na kolik dní se zájezd koná a zdali je v ceně zahrnuté stravování a jaké ubytování. Velkou část ceny tvoří také autobus. Ty cestovní kanceláře, které mají vlastní autobusovou dopravu, mají zájezd o něco levnější oproti cestovním kancelářím, které si autobus najímají. Produkty cestovních kanceláří se prodávají hlavně na základě referencí od jednotlivých zákazníků.

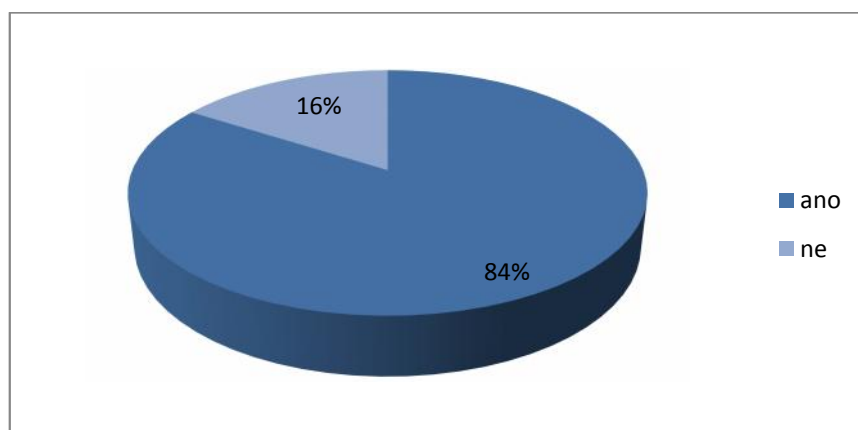
5.2 Dotazníkové šetření

Za účelem získání informací bylo vytvořeno vlastní dotazníkové šetření. Vypracované dotazníkové šetření bylo rozesláno prostřednictvím emailu na pobočky cestovní kanceláře Fischer Group. Odpovědi klientů i zaměstnanců byly anonymní. Vzorový dotazník je přílohou A. Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, o jaké poznávací zájezdy do Chorvatska mají zákazníci (klienti) zájem. Jednalo se o délku a náplň zájezdu a také o cenu. Dotazník obsahoval 10 otázek a odpovědělo na něj 393 dotazovaných.

5.3.1 Výsledky dotazníkového šetření

První otázka dotazníkového šetření zněla, zdali klienti již někdy navštívili Chorvatsko. 84% z nich, odpovědělo ano. A 16% dotazovaných ještě nenavštívilo zmiňovaný stát. Dle informací Turistického Chorvatského centra v Praze přijelo do Chorvatska v sezoně 2016 730 863 Čechů. [online] (www.htz.cz, 2016)

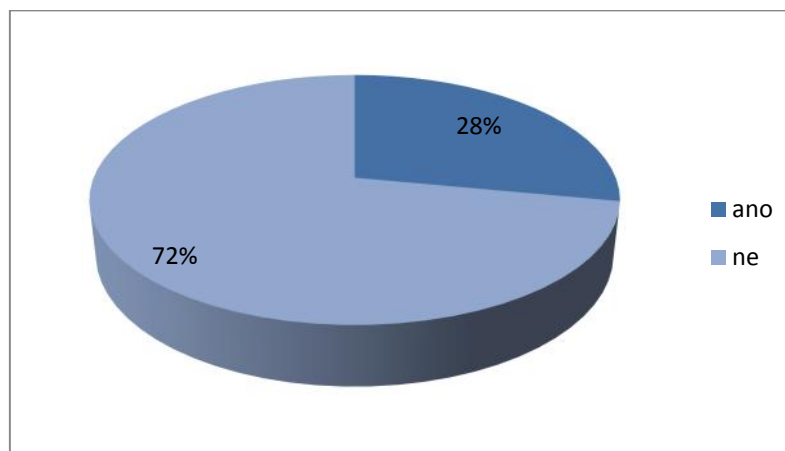
Graf č. 2: Navštívil / la jste již někdy Chorvatsko?

zdroj: vlastní šetření, 2016

Další otázka dotazníkového šetření se zaměřovala na cílové destinace Chorvatska. Hlavním cílem bylo zjistit, jestli turisty lákají místa, která jsou méně známa a méně navštěvovaná. Z grafu č. 3 je zřejmé, že dotazovaní dávají přednost tradičním a známým místům. (72%).

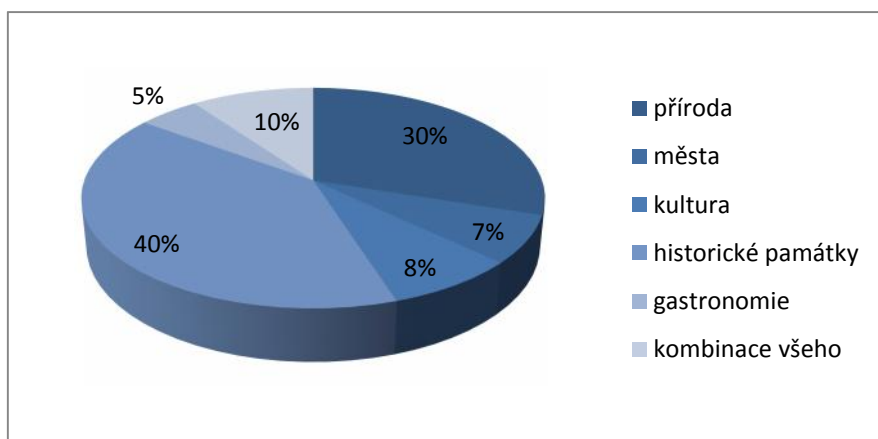
Graf č. 3: Zajímá by Vás poznávací zájezd do Chorvatska, který nesměřuje na běžná a tradiční místa?

zdroj: vlastní šetření, 2016

Graf č. 4 zobrazuje, jaké služby dotazovaní preferují u poznávacího zájezdu do Chorvatska. 40% dotazovaných, odpovědělo, že hlavním důvodem návštěvy jsou historické památky. U dalších 30% dotazovaných je nejdůležitější příroda. U 10% je hlavní kombinace všech zmíněných služeb. 8% dotazovaných si nejvíce přeje poznat kulturu místních obyvatel. 7% navštěvují města. 5% láká především místní gastronomie.

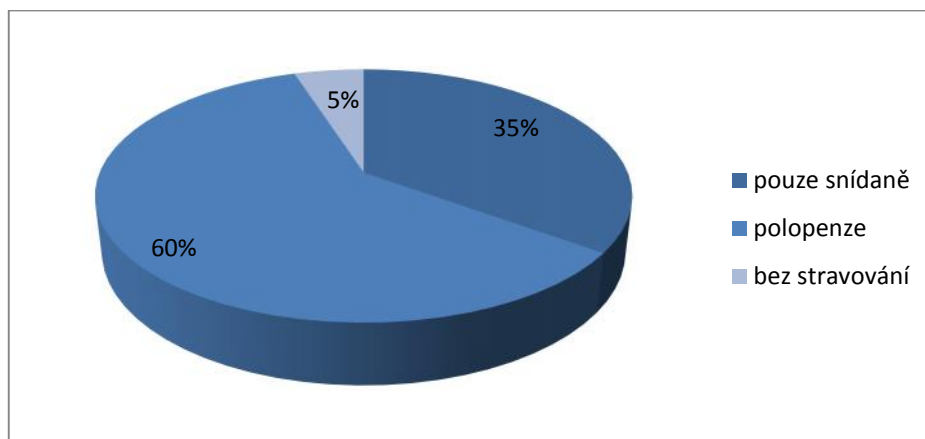
Graf č. 4: Co by Vás v rámci poznávacího zájezdu do Chorvatska nejvíce zajímalo?

zdroj: vlastní šetření, 2016

Graf č. 5 zobrazuje, jaký způsob stravování by klienti preferovali na poznávacím zájezdu do Chorvatska. 60% dotazovaných odpovědělo, že jim nejvíce vyhovuje pobyt s polopenzí. 35% dotazovaných stačí pouze snídaně. Zbytek dotazovaných dává přednost ubytování bez stravy.

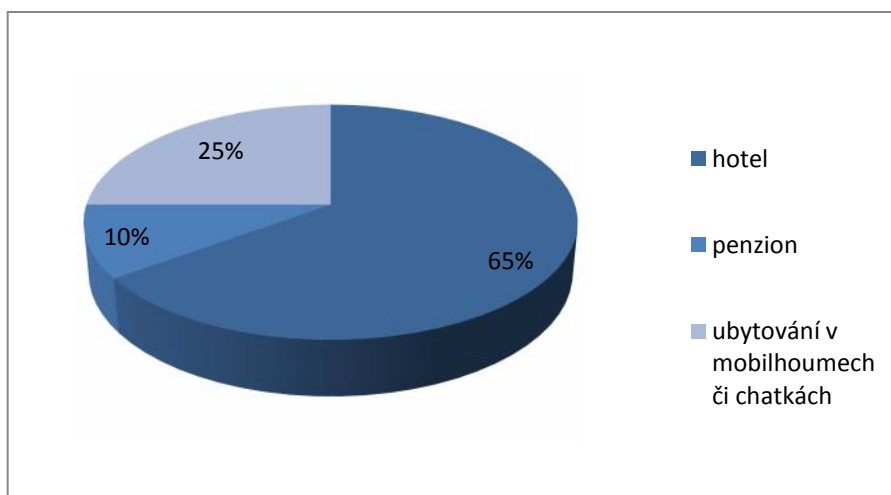
Graf č. 5: Jaký způsob stravování byste na poznávacím zájezdu do Chorvatska preferovali?

zdroj: vlastní šetření, 2016

Ubytování, které by dotazovaní na poznávacím zájezdu do Chorvatska preferovali, zobrazuje graf č. 6. Z něj je jasné, že 65% dotazovaných by zvolilo ubytování v hotelu. Dalších 25% v mobilhoumech či chatkách. Zbýlých 10% dotazovaných by mělo zájem o penzion.

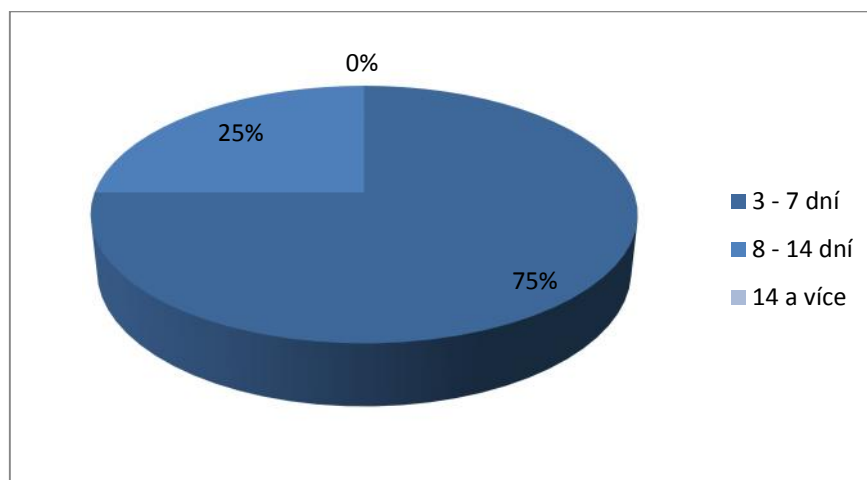
Graf č. 6: Jaké ubytování byste na poznávacím zájezdu do Chorvatska preferovali?

zdroj: vlastní šetření, 2016

Graf č. 7 znázorňuje, na kolik dní by dotazovaní preferovali poznávací zájezd do Chorvatska. Plné $\frac{3}{4}$ dotazovaných by zvolilo poznávací zájezd v rozpětí 3 – 7 dnů. 25% dotazovaných by mělo zájem o délku 8 – 14 dní. Délku 14 dní a více neuvedl žádný z dotazovaných.

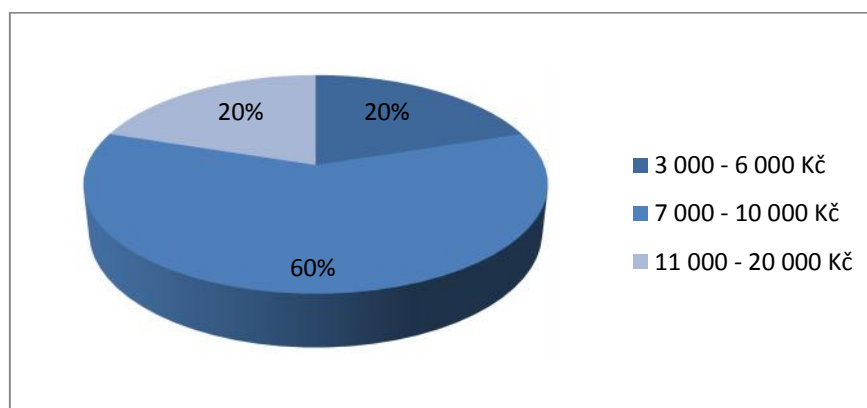
Graf č. 7: **Jak dlouho by měl poznávací zájezd do Chorvatska trvat?**

zdroj: vlastní šetření, 2016

Z grafu č. 8 vyplývá, že 60% dotazovaných považuje za přiměřenou částku za poznávací zájezd je 7 000 – 10 000 Kč. 20% dotazovaných se přiklání k částce 3 000 – 6 000 Kč. Dalších 20% volí za přijatelnou částku 11 000 – 20 000 Kč. Podle autorky je hlavním důvodem volby výše příjmů dotazovaných.

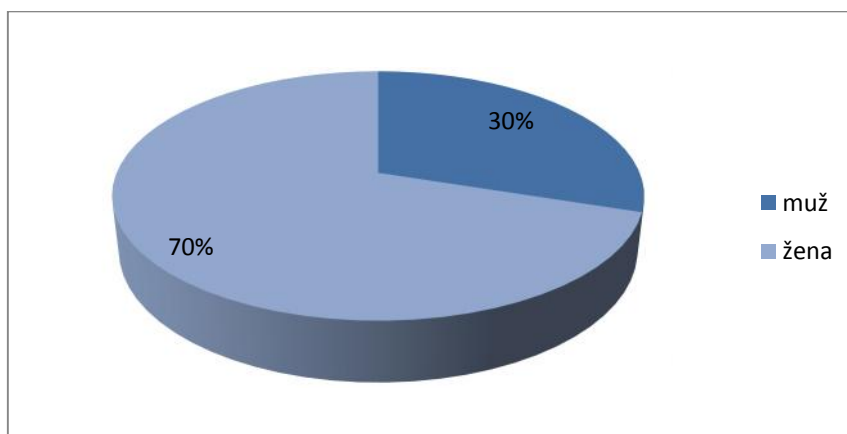
Graf č. 8: **Jaká je dle Vašeho názoru přiměřená částka za poznávací zájezd?**

zdroj: vlastní šetření, 2016

Graf č. 9 zobrazuje, že 70% dotazovaných tvoří ženy. A zbytek 30% je v zastoupení mužů.

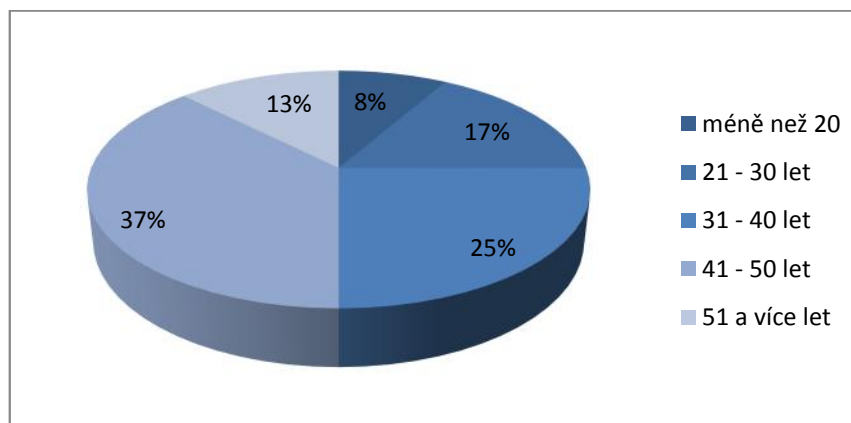
Graf č. 9: **Jste muž nebo žena?**

zdroj: vlastní šetření, 2016

Nejpočetnější věkové zastoupení dotazovaných je 37% ve věkové skupině 41 - 50 let. 25% dotazovaných je ve věkové skupině 31 - 40 let. 17% je ve věkové skupině 21 - 30 let. 13% je ve věkové skupině 51 a více let a nejméně dotazovaných zastupuje věková skupina méně než 20.

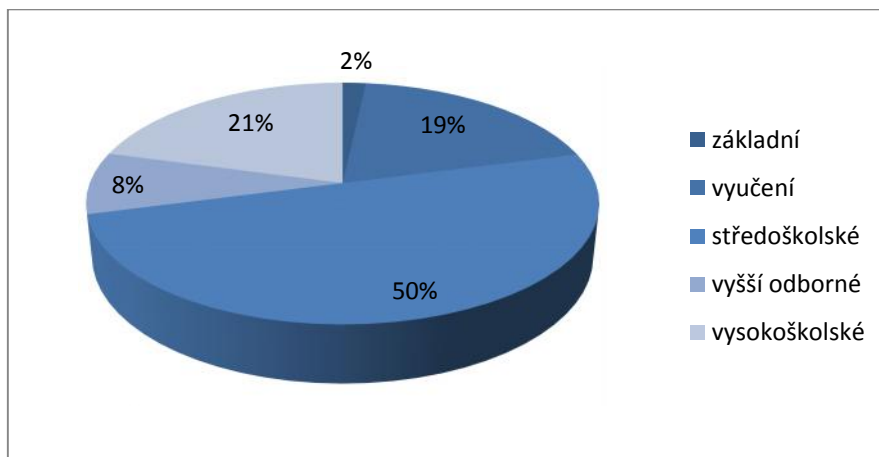
Graf č. 10: **Jaký je Váš věk?**

zdroj: vlastní šetření, 2016

Nejpočetnější kategorie dotazovaných u dosaženého vzdělání je z 50% středoškolské vzdělání, poté následuje s 21% vysokoškolské vzdělání. 19% dotazovaných je vyučeno, 8% má vyšší odborné vzdělání a pouhá 2% dotazovaných mají základní vzdělání.

Graf č. 11: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

zdroj: vlastní šetření, 2016

5.3.2 Diskuse

Vyhodnocení dotazníkového šetření ukázalo, že 84% dotazovaných respondentů již Chorvatsko navštívilo. Dále z dotazníkového šetření vyplívá, že 74% dotazovaných nemá zájem o místa, která nejsou tolik navštěvovaná a známá. Jako hlavní důvod pro cestu do Chorvatska dotazovaní uvedli historické památky, přírodu, města a kulturu. Více jak polovina dotazovaných má zájem o ubytování s polopenzí, protože tím je pro ně dovolená komfortnější, když mají zajištěnou stravu po celou délku pobytu. I z finančního hlediska je ubytování s polopenzí levnější než kdyby se klienti stravovali v jiných stravovacích zařízeních. Z toho plyne, že 65% dotazovaných preferují ubytování v hotelu, kde polopenze většinou bývá. Pokud by se dotazovaní respondenti rozhodli pro poznávací zájezd do Chorvatska, preferovali by pobyt v rozmezí 3 – 7 dnů za celkovou cenu 7 000 – 10 000,- Kč. V převážné míře a tj. ze 70% dotazník vyplňovaly především ženy ve věku od 41 – 50 let, které mají středoškolské vzdělání.

5.3.3 Návrhy zájezdů

V této kapitole byly navrženy dva poznávací zájezdy do Chorvatska a cílovou skupinou byly jednotlivci i rodiny s dětmi od 12 let.

5.3.3.1 Návrh zájezdu Za poznáním Dalmácie

- Typ zájezdu: poznávací
- Doprava: autobusem
- Délka trvání: 7 dní
- Stravování: polopenze
- Ubytování: hotel
- Termín: 22.5.2017 – 28.5.2017

Program:

1. den

Odjezd v odpoledních hodinách z ČR, tranzit Rakouskem a Slovinskem do Chorvatska

2. den

Příjezd do Chorvatska v dopoledních hodinách do města Kaštel Štafilić, ubytování v hotelu, osobní volno. V podvečerních hodinách odjezd do městečka Solin, které je známé jako rodiště císaře Diokleciána. Prohlídka vesničky Klis, která se nachází nad městem Split a návštěva jeho pevnosti. Poté večerní panoráma Splitu. Přejezd do hotelu.

3. den

Po snídani odjezd do města Šibenik, jehož hlavní památkou je katedrála Sv. Jakuba, která je zapsaná na seznamu Světového kulturního dědictví UNESCO. Přejezd do města Skradin, kde se nalodíte a poplujete do NP Krka. V odpoledních hodinách přejezd do Trogiru, jehož centrum je zapsáno na seznamu Světového kulturního dědictví UNESCO, návrat do hotelu na večeři.

4. den

Po snídani odjezd do Splitu, prohlídka centra města, kde navštívíme největší přístav v Chorvatsku a Diokleciánův palác, návštěva místních trhů, osobní volno. Návrat na hotel v odpoledních hodinách, osobní volno s pobytem u moře. Večeře v hotelu.

5. den

Celodenní výlet do Dubrovníku, který je nazýván perlou Jadranu a byl zařazen do Světového kulturního dědictví UNESCO. Prohlídka města a památek s místní českou

hovořící průvodkyní. V odpoledních hodinách návrat do Kaštel Štaličić, po cestě ještě zastávka na panoramatické vyhlídce Bačinských jezer. Návrat do hotelu

6. den

Po snídani odjezd do NP Plitvická jezera, která jsou zapsána na seznamu Světového kulturního dědictví UNESCO s krasovými jezery a vodopády. Ve večerních hodinách odjezd zpět do ČR, transit Chorvatskem, Slovinskem, Rakouskem.

7. den

Návrat zpět do ČR

Kalkulace:

Kalkulace byla počítána pro autobus 49+2, který by měl být obsazen minimálně 35 osobami, aby se zájezd uskutečnil. Kalkulace byla sestavena ze základních cen, které mi byly poskytnuty cestovními kanceláři. V zájezdu je přítomen průvodce, který se o skupinu stará po dobu cesty a celého zájezdu až do návratu zpět do ČR. Při vytváření kalkulace byl použit kurz: 3,7 HRK a 27,10 EUR. (Farková, Kunešová, 2004)

Tabulka č. 7: **Náklady 1. zájezdu**

Náklady	EUR	HRK	CZK
Čistý náklad na autobus			78 000,- Kč
Mzda dvou řidičů			24 600,- Kč
Parkové autobusu v Chorvatsku		600,- HRK	2 220,- Kč
Mýto v ČR			490,- Kč
Mýto v Rakousku	145,- EUR		3 930,- Kč
Mýto ve Slovinsku	9,2 EUR		250,- Kč
Mýto v Chorvatsku		850,- HRK	3 145,- Kč
Daň v Rakousku			1 610,- Kč
Daň ve Slovinsku			270,- Kč
Daň v Chorvatsku			8 450,- Kč
Náklady na průvodce			10 000,- Kč
Náklady na ubytování	3 229,- EUR		87 500,- Kč
Náklady na vstupné		17 956,- HRK	54 460,- Kč

zdroj: vlastní zpracování, 2016

Tabulka č. 8: **Cena na osobu**

Cena na 1 osobu	CZK
náklady na autobus + průvodce	2 515,- Kč
náklady na ubytování	2 500,- Kč
náklady na vstupné	1 556,- Kč
náklady na pojištění	200,- Kč
Celkem	6 771,- Kč
Marže 35%	2 370,- Kč
Cena s marží	9 141,- Kč
Prodejní cena	9 190,- Kč

zdroj: vlastní zpracování, 2016

Cena zájezdu zahrnuje:

ubytování ve dvoulůžkovém pokoji s polopenzí

dopravu autobusem

služby průvodce

komplexní pojištění

průvodce v Dubrovniku

vstupné (NP Krka a plavba lodí; pevnost Klis, NP Plitvická jezera)

Tento zájezd je sestaven pro klienty, kteří chtějí navštívit nejznámější památky Chorvatska a chtějí strávit i chvíli u moře. Zájezd je navržen pro skupinu 49 lidí i s průvodcem, který bohužel nemůže mít individuální přístup ke všem svým klientům vzhledem k tomu, že je to skupina 49 lidí, což je poměrně velká skupina na to, aby se průvodce mohl věnovat všem individuálně. Zájezd je pořádán autobusem pro jednotlivce i rodiny s dětmi od 12 let. Tento zájezd bude pro klienti určitě větším lákadlem než zájezd číslo dva, protože v tomto zájezdu mohou klienti strávit půl dne u moře.

5.3.3.2 Návrh zájezdu Za poznáním Zagrebu a okolí

- Typ zájezdu: poznávací
- Doprava: autobusem
- Délka trvání: 4 dny
- Stravování: snídaně
- Ubytování hotel **/**
- Termín: 5.5.2017 – 9.5.2017

Program:

1. den

Odjezd z ČR v časných ranních hodinách, V dopoledních hodinách příjezd do Zagrebu, prohlídka města, (gotická katedrála Nanebevzetí Panny Marie, románsko – gotický kostel Sv. Marka, středověké části městských hradeb z 13. Stolení – Kamenná brána a věž Lotščak, elektrická lanovka, která spojuje horní a město s dolním městem), ubytování v hotelu

2. den

Po snídani odjezd do města Varaždin, které je městem kultury. Varaždin uchvacuje městskými paláci a reprezentativní budovou radnice s vysokou hodinovou radniční věží, návštěva jeskyně Vindija. V odpoledních hodinách přejezd do Daruvaru, kde navštívíte českou komunitu, Daruvarskou vinařskou stezku a zámek hrabat Jankovićů. Ubytování v hotelu, nocleh

3. den

Po snídani odjezd do Đakova, návštěva státního hřebčínu Đakovo a hřebčínu Lipík. Ve večerních hodinách odjezd zpět do ČR

4. den

Návrat zpět do ČR

Kalkulace:

Kalkulace byla počítaná pro autobus 45+2, který by měl být obsazen minimálně 40 osobami, aby se zájezd uskutečnil. Kalkulaci jsem sestavila ze základních cen, které mi byly poskytnuty cestovními kanceláři. V zájezdu je přítomen průvodce, který se o skupinu stará po dobu cesty a celého zájezdu až do návratu zpět do ČR. Při počítání kalkulace byl použit kurz: 3,7 HRK a 27,10 EUR. (Farková, Kunešová, 2004)

Tabulka č. 9: **Náklady 2. Zájezdu**

Náklady	EUR	HRK	CZK
čistý náklad na autobus			40 000,- Kč
Náklady na průvodce			6 000,- Kč
Náklady na ubytování v Zagrebu	940,- EUR		25 474,- Kč
Náklady za ubytování v Daruvaru	1 299,- EUR		35 200,- Kč

zdroj: vlastní zpracování, 2016

Tabulka č. 10: **Cena na osobu**

Cena na 1 osobu	CZK
náklady na autobus + průvodce	1 150,- Kč
náklady na ubytování	1 520,- Kč
náklady na pojištění	200,- Kč
Celkem	2 870,- Kč
Marže 35%	1 005,- Kč
Cena s marží	3 875,- Kč
Prodejní cena	3 890,- Kč

zdroj: vlastní zpracování, 2016

cena zahrnuje:

ubytování ve dvoulůžkovém pokoji se snídaní

dopravu autobusem

služby průvodce

komplexní pojištění

Jedná se o originálně navržený zájezd, protože všechny cestovní kanceláře na trhu cestovního ruchu nabízí zájezdy především po nejznámějších památkách UNESCO a většinou mají v programu půl dne či den volna u moře, což klienty dost láká. Tento zájezd je navržen pouze na čtyři dny, pro skupinu 45 lidí i s průvodcem, který bohužel nemůže mít individuální přístup ke svým klientům vzhledem k tomu, že je to skupina 45 lidí, což je poměrně velká skupina na to, aby se průvodce mohl věnovat všem individuálně. Originalita zájezdu je v tom, že se navštíví hlavní město Chorvatska a dále se zájezd bude konat ve Slavonii. Tuto část Chorvatska nenabízí žádná cestovní kancelář na českém trhu cestovního ruchu.

6. Závěr

Chorvatsko je mezi občany České republiky tradičně velmi oblíbenou destinací. Na českém trhu cestovního ruchu působí mnoho cestovních kanceláří, které organizují zájezdy do tohoto státu. V naprosté většině se však jedná o klasické pobyty u moře. Nabídka poznávacích zájezdů je zastoupena v mnohem menší míře, i když Chorvatsko má i v této oblasti co nabídnout.

Některé podnikatelské subjekty nabízejí také zájezdy do Slovinska, Bosny a Hercegoviny či zájezdy kombinující návštěvu několika zemí najednou. Je třeba uvést, že většina touroperátorů na českém trhu vytváří poznávací zájezdy do známých míst, které představují dlouholetý standard v nabídce. Jedná se hlavně o národní parky Chorvatska i hlavní historické památky, mezi které patří Národní park Mljet či Kornati a jižní Dalmácie s Plitvickými jezery.

Také z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že většina potenciálních klientů (74% respondentů) se ve svých požadavcích projevuje konzervativně a preferuje pro trávení své dovolené právě zmíněná tradiční místa. Méně známé oblasti destinace Chorvatsko jako je např. turisticky velice atraktivní oblast Slavonie není v nabídce českých cestovních kanceláří prakticky vůbec zastoupena. Tato skutečnost je dána zřejmě tím, že požadavky českých zákazníků i u poznávacích zájezdů předpokládají alespoň dílčí možnost odpočinku u moře.

Chorvatsko zůstává v povědomí účastníka cestovního ruchu v České republice zapsáno jako destinace vhodná především k realizaci pobytů u moře. Přesto lze předpokládat, že v souvislosti s novými trendy turizmu a měnícími se preferencemi potenciálních zákazníků bude nutno aktualizovat nabídku poznávacích zájezdů do této destinace. Pro zvýšení atraktivity portfolia nabídky a z hlediska cílení na specifické skupiny klientů by bylo vhodné, aby se touto myšlenkou začaly do budoucna podnikatelské subjekty zabývat. Na základě získaných dat a informací byly v této diplomové práci navrženy dva poznávací zájezdy včetně vytvoření kalkulace, které by mohly potenciální klienty zaujmout a zaplnit tak jisté bílé místo na trhu.

Chorvatsko má velkou perspektivu pro českou klientelu i do budoucích let, a to mimo jiné i z důvodu stále dobré cenové dostupnosti. Pokud si země dokáže zachovat kvalitu služeb, bude patřit stále mezi nejžádanější destinace na českém trhu cestovního ruchu.

Seznam použitých zdrojů

1. BOUSFIELD, Jonathan. *Chorvatsko: turistický průvodce*. Brno: Jota, 2007. ISBN 80-7217-407-X.
2. DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost*. Praha: Fortuna, 2004. ISBN 80-7168-901-7.
3. *Chorvatsko: [inspirace na cesty]*. V Brně: Lingea, 2014. Berlitz průvodce do kapsy. ISBN 978-80-87819-91-3.
4. *Chorvatsko: Kvarner a severní Dalmácie*. Praha: Kartografie Praha, 2003. Průvodce po zahraničí. ISBN 80-7011-758-3.
5. HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-948-3.
6. HLADKÁ, Jitka. *Technika cestovního ruchu*. Praha: Grada, 1997. ISBN 80-716-9476-2.
7. HORNER, Susan a John SWARBROOKE. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času: aplikovaný marketing služeb*. Praha: Grada, c2003. Expert (Grada). ISBN 80-247-0202-9.
8. INDROVÁ, Jarmila. *Cestovní ruch: (základy)*. Vyd. 2., přeprac. V Praze: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1569-4.
9. JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí i světové konkurenci*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4209-0.
10. KLÖCKER, Harald. *Dalmácie*. Praha: Jan Vašut, 2001. Merian live!. ISBN 80-7236-225-9.
11. KLÖCKER, Harald. *Chorvatsko - pobřeží a ostrovy*. Praha: Jan Vašut, 2009. Merian live!. ISBN 9788072365340.
12. KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4603-6.
13. ORIEŠKA, Ján. *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 1999. ISBN 80-85970-27-9.
14. PALATKOVÁ, Monika. *Management cestovních kanceláří a agentur*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3751-5.

15. PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republik: vymezení a fungování trhu turismu, přístupy k hodnocení významu a vlivu turismu, charakteristika turismu České republiky*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3748-5.
16. PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní cestovní ruch: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, význam turismu v mezinárodních ekonomických vztazích, evropská integrace a mezinárodní turismus*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3750-8.
17. PÁSKOVÁ, Martina a Josef ZELENKA. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002.
18. PODHORSKÝ, Marek. *Chorvatské pobřeží: podrobné a přehledné informace o historii, kultuře, přírodě a turistickém zázemí chorvatského pobřeží Jadranu*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Freytag&Berndt, 2007. Průvodce na cesty (Freytag&Berndt). ISBN 80-86236-29-3.
19. RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.
20. SCHETAR, Daniela. *Chorvatské pobřeží Dalmácie*. Germany: Mairdumont GmbH & CoKG, 2008. ISBN 987-3-8297-6633-3
21. SCHWARTZHOFFOVÁ, Eva. *Služby v cestovním ruchu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3438-4.
22. SYSEL, Jiří a Josef ZURYNEK. *Management cestovní kanceláře a cestovní agentury*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. ISBN 978-808-6723-785.
23. ŠIROKÝ, Jan. *Tvoříme a publikujeme odborné texty*. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-3510-5.
24. VITÁKOVÁ, Marie. *Školení a vzdělání pracovníků v cestovním ruchu: Využití kulturních a přírodních památek pro cestovní ruch*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007, 72s.
25. ZELENKA, Josef. *Marketing cestovního ruchu*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 9788086723952.

26. ZURYNEK, Josef, Lubomír ZELENÝ a Michal MERVART. *Dopravní procesy v cestovním ruchu*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 9788073573355.
27. Državni zavod za statistiku: Statističke informacije 2016. Zagreb, 2016. ISSN 1330 – 335

Katalogy cestovních kanceláří 2016

28. Cestovní kancelář Geops
29. Cestovní kancelář Intertrans
30. Cestovní kancelář Mayer &Crocus
31. Cestovní kancelář Travel Club ČSAD Tišnov
32. Cestovní kancelář Valaška.

Internetové zdroje

33. Cestovní Kancelář Geops [online] © 2008 - 2017 [cit. 2016-10-15]: dostupné z: <http://www.geops.cz>
34. CK Intertrans s.r.o. [online] © 2008 - 2017 [cit. 2016-10-15]: dostupné z: <http://www.intertrnas.cz>
35. CK Mayer & Crocus [online] © 2016 [cit. 2016-10-15]: dostupné z: <http://www.ckmayer.cz>
36. Travel Club ČSAD Tišnov [online] © 2009 - 2016 [cit. 2016-10-15]: dostupné z <http://www.travelclubck.cz>
37. CK Valaška [online] © 2011 [cit. 2016-10-15]: dostupné z <http://www.ckvalaska.cz>
38. Ministerstvo pro místní rozvoj: Zákon č. 159/1999 Sb. některých podmínkách v oblasti cestovního ruchu [online] © 2012 [cit. 2016-09-24]: dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Pravo-Legislativa/Prehled-platnych-pravnich-predpisu/Archiv/Zakon-c-159-1999-Sb-o-nekterych-podminkach-podn>
39. Ministerstvo pro místní rozvoj: Výklad pojmu zájezd podle zákona č. 159/1999 Sb. [online] © 2012 [cit. 2016-09-24] dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Informace-pro-cestovni-kancelare-a-agentury/Vyklad-pojmu-zajezd-podle-zakona-c-159-1999>
40. Croatia [online] © 2016 [cit. 2016-10-25]: dostupné z <http://www.croatia.hr/>

41. Všechny vlajky rychle [online] © 2012 - 2017 [cit. 2016-10-10]: dostupné z <http://www.vlajky.com>
42. Chorvatsko [online] © 2001 - 2016 [cit. 2016-10-02]: dostupné z <http://www.chorvatsko.cz/>
43. Mapa Chorvatska [online] © 2002 - 2017 [cit. 2016-10-02]: dostupné z <http://www.mapa.chorvatska.cz/>
44. Chorvatské turistické sdružení [online] © 2016 [cit. 2016-10-15]: dostupné z <http://www.htz.cz/>
45. Ubytování v Chorvatsku [online] © 2016 [cit. 2016-10-15]: dostupné z <http://www.chorvatsko-dovolena.info/grafika/mapa-park.gif>
46. Ubytování v Chorvatsku [online] © 2016 [cit. 2016-10-15]: dostupné z <http://www.ubytovanivchorvatsku.cz/grafika/mapa-ostrov.gif>

Přílohy

Příloha A:

DOTAZNÍK K DIPLOMOVÉ PRÁCI

1. Navštívil /la jste již někdy Chorvatsko?

- a) ano b) ne

2. Zajímal by Vás poznávací zájezd do Chorvatska, který nesměruje na běžná a tradiční místa?

- a) ano b) ne

3. Co by Vás v rámci poznávacího zájezdu do Chorvatska nejvíce zajímalo?

- a) příroda
b) města
c) kultura
d) historické památky
e) gastronomie
f) kombinace všeho

4. Jaký způsob stravování byste na poznávacím zájezdu do Chorvatska preferovali?

- a) pouze snídane b) polopenze c) bez stravování

5. Jaké ubytování byste na poznávacím zájezdu do Chorvatska preferovali?

- a) hotel b) penzion c) ubytování v mobilhoumech či chatkách

6. Jak dlouho by měl poznávací zájezd do Chorvatska trvat?

- a) 3 – 5 dní b) 7 – 10 dní c) 10 – 14 dní

7. Jaká je dle Vašeho názoru přiměřená částka za poznávací zájezd?

- a) 3 000 – 6 000 Kč b) 7 000 – 10 000 Kč c) 11 000 – 20 000 Kč

8. Jste muž nebo žena?

- a) muž b) žena

9. Jaký je Váš věk?

- a) méně než 20 let
b) 21 – 30 let
c) 31 – 40 let
d) 41 – 50 let
e) 51 let a více

10. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní
b) vyučení
c) středoškolské
d) vyšší odborné
e) vysokoškolské

ZÁJEZD

„28.03.2009: Společné výkladové stanovisko Ministerstva pro místní rozvoj ČR, Asociace cestovních kanceláří ČR, Asociace českých cestovních kanceláří a agentur, Asociace hotelů a restaurací ČR, Svazu obchodu a cestovního ruchu a Svazu léčebných lázní ČR.

Vzhledem ke skutečnosti, že přijetí novely zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů, způsobilo **v praxi cestovních kanceláří a ubytovacích zařízení^[1] problémy s výkladem pojmu "zájezd"**, dohodly se všechny zainteresované strany, tedy jak profesní sdružení, tak i MMR (které je předkladatelem zákona č. 159/1999 Sb.) na následujícím výkladu.

Obecně (tedy i pro CK, CA, ubytovací zařízení) platí, že doplňkem ubytování jsou:

- vlastní služby ubytovacího zařízení, které jsou poskytovány automaticky každému hostu v rámci ceny ubytování (ve smyslu bodu 1) níže),
- transfer z/do nejbližšího obvyklého (ve smyslu bodu 2) níže) dopravního uzlu (autobusové, či vlakové nádraží, letiště).

Dále, se toto výkladové stanovisko týká pouze ubytovacích zařízení a přírodních léčebných lázní^[2], která vlastní příslušná živnostenská oprávnění pro provozování hostinské činnosti^[3], další oprávnění související s jejich provozem a příslušná podnikatelská oprávnění pro provozování dalších služeb cestovního ruchu a poskytují tyto služby vlastním jménem.

Toto výkladové stanovisko se netýká zprostředkování prodeje uváděných služeb, s výjimkou případů uvedených v bodech 2) a 3) níže.

ZÁJEZDEM (čili kombinací služeb cestovního ruchu ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb.) NENÍ poskytování a prodej služeb cestovního ruchu ubytovacími zařízeními v níže uvedených případech:

1. Poskytování služeb zařazených v SKP 55^[4] pokud jsou tyto služby **nabízeny, prodávány a účtovány společně s ubytováním** (poskytování služeb zařazených v SKP 55 se chápe jako součást ubytování např. stravování, použití wellnes, sportovního zařízení hotelu, gastronomického zařízení aj. služeb hotelu). Tento

režim musí platit vůči všem zákazníkům, resp. vůči všem zákazníkům ubytovaným v příslušné kategorii a třídě ubytovacího zařízení.

Nabídka nesmí být omezována časově a pouze na určitý okruh zákazníků. Musí se vždy jednat o služby, které jsou nabízeny automaticky každému ubytovanému hostu **v rámci ceny za ubytování.**

2. Nabízení a prodávání ubytování a dopravy **z/do obvyklého (tím je myšleno většinou do nejbližšího) dopravního uzlu, tj. z vlakového či autobusového nádraží a letiště.** Tato doprava netvoří součást ceny ubytování (ať už jde o dopravu vlastní či zprostředkovanou). Doprava je v tomto smyslu chápána jako doplněk ubytování, nikoliv jako další služba cestovního ruchu.
3. Nabízení, prodávání a účtování služeb jako jsou např. stravování, použití wellnes, sportovních zařízení, parkoviště, konferenční prostory, služby regenerace a rekondice, jednodenní výlety, okružní jízdy odděleně od ubytování **pokud nabídka těchto služeb netvoří předem sestavený balíček služeb cestovního ruchu, ale zákazník si je podle svého výběru dokupuje až v průběhu pobytu v ubytovacím zařízení.**
4. **Léčebný pobyt^[5] ve státním i nestátním lázeňském zařízení ve smyslu zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů** (i když zahrnuje kombinaci služeb cestovního ruchu jako je stravování, nejvýše jednodenní výlety a kulturní programy; tyto další služby cestovního ruchu se chápou jako doplněk léčby).

ZÁJEZDEM (čili kombinací služeb cestovního ruchu ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb.) JE např.:

- pobyt v ubytovacím zařízení zahrnující ubytování a další předem rezervované služby např. stravování, použití wellnes, sportovního zařízení, gastronomického zařízení aj. služeb, pokud tyto služby jež nejsou zahrnuty v ceně ubytování; typickým příkladem je team building, vícedenní konference, incentive atp.,
- rekondiční, relaxační, managérský, wellness apod. program, který nespadá pod režim zákona č.20/1966 Sb.

[1] Ubytovacími zařízeními se v souladu s ustanovením § 2 vyhlášky č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území, rozumí hotely, motely, penziony a ostatní

ubytovací zařízení (např. kempy) včetně státních a nestátních zařízení poskytujících lázeňskou péči.

[2] Přírodními léčebnými lázněmi se v souladu s ustanovením § 2 odst. 3 zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon) rozumí soubor zdravotnických a jiných souvisejících zařízení sloužících k poskytování lázeňské péče (vymezené v zákoně č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů) stanovený za přírodní léčebné lázně podle lázeňského zákona.

[3] Podle nař. vlády č. 469/2000 Sb., kterým se stanoví obsahové náplně jednotlivých živností, v platném znění, je "hostinská činnost poskytována buď samostatně, nebo společně s poskytováním ubytování ve zvláštním předpise stanovených ubytovacích zařízeních, která poskytují stravovací služby".

[4] Sdělení Českého statistického úřadu ze dne 5. 12. 2002 o zavedení 2. vydání Standardní klasifikace produkce (SKP).

[5] Léčebné pobyty osvobozené od DPH podle ustanovení § 58 odst. 1 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.“ (www.mmr.cz, 2016, [online])

Příloha C:

MAPA CHORVATSKÉ REPUBLIKY

Zdroj: Chorvatské turistické sdružení, [online], 2016

Příloha D:

MAPA CHORVATSKÝCH OSTROVŮ

Zdroj: Ubytování v Chorvatsku, [online], 2016

Příloha E:

MAPA NÁRODNÍCH PARKŮ

Zdroj: Ubytování v Chorvatsku, [online], 2016